

II

(Jogi aktusok, amelyek közzététele nem kötelező)

BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2003. október 15.)

Portugália által az RTP-nek nyújtott eseti támogatásokról

(az értesítés a C(2004) 3526. számú dokumentummal történt)

(Csak a portugál nyelvű szöveg hiteles)

(EGT vonatkozású szöveg)

(2005/406/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre, különösen annak 88. cikke első bekezdésének második pontjára,

tekintettel az Európai Gazdasági Térséget létrehozó megállapodás 62. cikke (a) bekezdésének első pontjára,

miután felhívta az érintett feleket, hogy a fent említett cikk ⁽¹⁾ értelmében tegyék meg észrevételeiket és tekintetbe véve ezeket,

mivel:

I. AZ ELJÁRÁS

(1) A SIC magán tévétársaság háromszori, 1993-ban, 1996-ban és 1997-ben tett bejelentése révén a Bizottság tudomást szerzett arról, hogy Portugália a közszolgálati televíziónak, az RTP-nek számos eseti támogatást és évenkénti kompenzációs állami támogatást nyújtott.

(2) A 2001. november 15-i hivatalos levelében a Bizottság értesítette a portugál hatóságokat, hogy az EK-Szerződés 88. cikke (2) bekezdésének 1. pontjában előírtak szerint hivatalos eljárás kezdeményezését határozta el az RTP-nek nyújtott eseti támogatások kivizsgálására.

(3) Az eljárás megkezdéséről szóló bizottsági határozat megjelent az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* ⁽²⁾. A Bizottság felkérte az érintett feleket, hogy nyújtsák be észrevételeiket.

(4) A Bizottság a portugál hatóságok észrevételeit a 2002. január 28-i és 31-i hivatalos iratokban kapta meg, majd ezt követően megérkeztek a többi érintett fél észrevételei is.

(5) A 2002. február 8-i és 2002. május 9-i levelekben érkeztek meg a bejelentést megtevő SIC észrevételei, a 2002. május 8-i levélben a TVI magán televíziótársaságé, 2002. május 9-i levélben a Magán Televíziótársaságok Európai Szövetségéé, és 2002. június 12-én az olasz Mediaset magán televíziótársaságé. 2003. május 16-án és augusztus 4-én a Bizottság újabb, az ügyre vonatkozó leveleket kapott a SIC-től.

(6) A Bizottság átküldte a kapott észrevételeket a portugál hatóságoknak, melyek a 2003. március 25-i hivatalos levélben válaszoltak. A 2003. július 29-i hivatalos levélben a portugál hatóságok válaszoltak a Bizottság által megfogalmazott további kérdésekre.

⁽¹⁾ HL C 85., 2002.4.9., 9. o.

⁽²⁾ *Ibidem*.

(7) Ez a határozat kizárólag azokra az eseti támogatásokra fog vonatkozni, melyek ezen eljárás elindításának alapját képezték. Következésképpen csak az RTP és a Portugál Köztársaság 1992 és 1998 közötti pénzügyi kapcsolatainak vizsgálatára fog szorítkozni.

(8) Az eljárás megkezdéséről szóló határozathoz hasonlóan, a jelen határozat nem fog kitérni az RTP-nek nyújtott éves „kompenzációs költségtérítés” jogi minősítésére és annak összegegyeztetettségére a Szerződéssel. Különös tekintettel arra, hogy mint létező támogatásról, erről, a Tanács 659/1999/EK rendelet 17. cikkének értelmében külön eljárással kell dönteni ⁽³⁾.

(9) Mindazonáltal, hogy a jelen vizsgálat által felölelt időszakra vonatkozóan teljes kép alakuljon ki a Portugál Köztársaság és az RTP közötti pénzügyi kapcsolatokról, a Bizottságnak figyelembe kellett vennie nem csak az eseti támogatásokat, de az RTP-nek évenkénti „kompenzációs költségtérítés” címen nyújtott pénzügyi támogatást is. Következésképpen jelen határozatban a Bizottság csak a szükséges mértékben fog utalni a „kompenzációs költségtérítés”-re azért, hogy világossá tegye álláspontját az eseti támogatásra vonatkozóan.

II. A SZÓBAN FORGÓ TÁMOGATÁSOK RÉSZLETES LEÍRÁSA

Az RTP-nek nyújtott támogatások

Az éves „kompenzációs költségtérítések”

(10) Az RTP támogatásának legfontosabb eszközét az évenkénti „kompenzációs költségtérítések” képezik. Az 1992 és 1998 közötti időszakban az RTP 66 495 millió escudot kapott a közszolgálati kötelezettségéből fakadó kiadásai fedezésére. A hivatkozott kompenzáció jogalapját a 21/92. sz. törvény 5. szakasza ⁽⁴⁾ képezi.

⁽³⁾ A Tanács 1999. március 22-i 659/1999/EK rendelete tartalmazza a szerződés 93. (jelenleg 88.) cikkére vonatkozó végrehajtási utasításokat (HL L 83., 1999.3.27., 1. o.). A legutóbb a 2003-as csatlakozási okmánnyal módosított rendelet.

⁽⁴⁾ Az 5. cikk szerint: „Az RTP SA által teljesített közszolgálati kötelezettségek (...) kompenzációs költségtérítésre jogosítják fel a társaságot, melynek pontos összege a közszolgálat biztosításának tényleges bekerülési költségének felel meg, amelyek objektíven mérhető kritériumok alapján kerülnek megállapításra, a gazdálkodási hatékonyság elve alapján.”

(11) Az 1. táblázat bemutatja az évenként megítélt kompenzációs költségtérítések megoszlását a határozat által felölelt időszakban.

1. táblázat

Az éves kompenzációs költségtérítések összege 1992–1998

(millió escudoban)

1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
6 200	7 100	7 145	7 200	14 500	10 350	14 000

Forrás: A Minisztertanács 18/92., 21/93., 19/94., 25-A/95., 97/96., 83/97. és 1/99. sz. határozatai

A cégbejegyzési eljárás díjai és illetékei alóli felmentés

(12) Amikor az RTP-t részvénytársasággá alakították, akkor az felmentést kapott a cégbejegyzési díjak és illetékek – mintegy 33 millió escudo – megfizetése alól. Általában, a portugál joggal összhangban, egy cég alapítása, átalakulása illetve jogállásának megváltoztatása díj- és illetékköteles.

(13) A hivatkozott felmentés jogi alapját a 21/92. sz. törvény 11. cikkének 1. bekezdése képezi, amely a következőket állapítja meg:

„Az RTP SA alapszabálya elfogadásra került (...) melyet közokiratba kell foglalni, s amely bejegyzését hivatalból, díjak és illetékek felszámítása nélkül kell elvégezni a Köztársasági Közlöny alapján, amelyben kihirdetésre kerül.”

(14) A hivatkozott 11. cikkének (1) bekezdése a 84/88. sz. törvény folyománya. E törvény 1. cikke kimondja, hogy a közintézmények (állami vállalatok), még ha állami tulajdon is képeznek, kormányrendelet alapján részvénytársasággá alakíthatók. E kormányrendelet képezett alapot a részvénytársaság alapító okiratának elfogadásához és szolgáltatót jogcímet minden szükséges bejegyzési eljárás lefolytatásához ⁽⁵⁾.

(15) Másrészt a 21/92. sz. törvény 11. cikkének (2) bekezdése értelmében a társaság jogállásának átalakításához közvetlenül kapcsolódó minden jogi cselekmény mentesül a bejegyzési díj és illeték fizetése alól.

⁽⁵⁾ Az 1988. július 20-i 84/88. sz. törvény 2. és 3. cikkei.

- (16) A 21/92. sz. törvény 11. cikkének (2) bekezdésében foglaltak a 404/90. sz. törvényerejű rendelet előírásaiból származtathatóak ⁽⁶⁾. Ennek 1. cikke értelmében azon cégek, amelyek 1993. december 31-ig együttműködési vagy összevonási eljárás alá eshetnek, a fenti eljárások során jogosnak és szükségesnek mutatkozó esetekben az ingatlanátadások során mentesülnek az áfa-, és illetékfizetési, valamint más, egyébként törvényben előírt, ezzel összefüggő, fizetési kötelezettség alól.
- A televíziós műsorszóró hálózatának átadásáért az állam által kifizetett összeg*
- (17) A portugál televíziópiac megnyitását követően az addig az RTP tulajdonát képező műsorszóró hálózatból egy új szervezet, a „Teledifusora de Portugal” (TDP) jött létre, 5 400 millió escudo tőkével ⁽⁷⁾. Az újonnan létrejött szervezet értékét két független intézmény állapította meg, a Nemzeti Tengerentúli Bank (BNU), és a Portugál Befektetési Bank (BPI) ⁽⁸⁾.
- (18) 1993-ban az állam megfizette az RTP-nek a TDP televíziós műsorszóró szerzősköri értékét – 5 400 millió escudot (ami független értébecslés eredménye volt) ami megfelelt az átadott aktívák értékének ⁽⁹⁾.
- A televíziós műsorszóró hálózat éves használati díjfizetésére adott kedvezmények*
- (19) Az alábbiakban összefoglalás található arról a kontextusról, amelyben a megállapodások kötöttek. Leírásra kerül a Portugal Telecom tulajdonjogának alakulása, valamint a kiszabott illetékek és az RTP-vel kötött megállapodások.
- (20) 1991 és 1994 között a portugál televíziós műsorszóró hálózat a TDP SA állami vállalat tulajdonában volt. 1994-től a hálózat a Portugal Telecom tulajdona, amely vállalat a Telecom Portugal SA, a Telefonos de Lisboa e Porto SA és a TDP SA összeolvadásából jött létre. A Portugal Telecom létrehozása után az állam progresszíven csökkentette részvételét a társaságban. 1995-ben eladásra került a tulajdonrész 26,3 %-a egy nyilvános vételi ajánlat révén. Egy második rész 1996. júniusában nyilvános árverésen került eladásra, és ezzel 51 %-ra csökkent az állami részvétel. 1997 közepén az állami részvétel 25 %-ra, 1999 közepére pedig 10,5 %-ra csökkent. Jelenleg a vállalat teljesen privatizált ⁽¹⁰⁾.
- (21) Az 1990. évi 58. sz. törvény kifejezetten meghatározza, hogy a magán műsorszóróktól visszavonható az engedély, amennyiben azok nem fizetik a televíziós műsorszóró hálózat díját ⁽¹¹⁾.
- (22) A hálózat működtetője semmiféle különbséget nem tett az RTP esetében és a magán televíziós műsorszórók esetében alkalmazott díjakban. Sőt, a törvény szerint tilos különbséget tenni a díjazásban az állami műsorszóró (RTP) és a hálózatot használó magánvállalatok között ⁽¹²⁾. 1997-ig a hálózat működtetője által alkalmazott díjak szintje a törvényileg meghatározott paraméteren alapult ⁽¹³⁾. 1997-ben megállapodás született a Társadalmi Kommunikációs Eszközök Intézete (*Instituto para os Meios de Comunicação Social*), a Kereskedelmi és Versenyhivatali Főigazgatóság (*Direcção-Geral do Comércio e Concorrência*) és a Portugal Telecom között, amely rögzítette a Portugal Telecom által alkalmazható maximális árakat a televíziós jel terjesztésére vonatkozólag.
- (23) Az RTP-nek éves díjat kellett fizetnie a televíziós műsorszóró hálózat tulajdonosának a hálózat használatáért ⁽¹⁴⁾. Az RTP mindig is vitatta a fizetett díjak szintjét, amennyiben az éves díj a hálózatnak az átruházás időpontjában vett értékének több mint a felével volt egyenlő. Annak ellenére, hogy az RTP könyvelésében a passzívában szerepelt a televíziós műsorszóró hálózat valamennyi díja, a késedelmi kamatokat is beleértve, nem fizette a tartozott díjakat.
- (24) A hálózat nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az RTP közvetíteni tudja műsorait. Másrészt, az RTP a hálózat egyik fő használója (a SIC-en túl, amely egy kereskedelmi műsorszóró).

⁽⁶⁾ Az 1990. december 21-i 404/90. sz. törvényerejű rendelet.

⁽⁷⁾ Az 1991. április 8-i 138/91. sz. törvényerejű rendelet.

⁽⁸⁾ A hálózat értékére vonatkozó elemzésre vonatkozóan lásd a Bizottság 1996. novemberi határozatát, ami megállapította, hogy az érték megegyezett a piaci értékkel.

⁽⁹⁾ 1991-ben az RTP befektette ezt a tőkét a TDP-be, és ennek erejéig volt e cég részvényese. Később az állam vált a TDP egyetlen tulajdonosává. Ugyanakkor úgy tűnik, hogy az állam nem fizetett az RTP-nek készpénzzel, hanem adósa maradt 5 400 millió escudo összeggel. Ez a tartozás esetleg korábbi károkat kompenzált az RTP-nek. Másrészt, tekintettel arra, hogy az RTP ténylegesen tőkét veszített, 1993-ban az állam elhatározta, hogy tőkét visz be a társaságba. Ezt a műveletet egy, az RTP által átruházott tőkerésznek megfelelő összegű tőkebevitellel valósította meg.

⁽¹⁰⁾ A fő részvényesek a Banco Espírito Santo csoport (9,3 %), a Brandes Investments Partners (5,5 %), a Telefonica (4,8 %), a Caixa Geral de Depósitos csoport (4,7 %) és a BPI csoport (2,9 %).

⁽¹¹⁾ A televízió tevékenységének gyakorlását szabályozó, 1990. szeptember 7-i 58/90. sz. törvény 13. cikke (1) bekezdésének f) pontja.

⁽¹²⁾ Az 1990. december 20-i 401/90. sz. törvényerejű rendelet 5. cikke, amely helyébe az 1995. február 15-i 40/95. sz. törvény 13. cikke lépett.

⁽¹³⁾ Az 401/90. sz. törvényerejű rendelet 4. cikkének (2) bekezdése.

⁽¹⁴⁾ A kifizetett összegek a következők voltak: 1992-ben 3 650 millió escudo; 1993-ban 3 680 millió escudo; 1994-ben 3 101 millió escudo; 1995-ben 2 866 millió escudo és 1996-ban 2 876 millió escudo.

- (25) Az 1992-től 1998-ig terjedő időszakban a hálózat működtetője elfogadta az RTP által tartozott díjak késedelmes fizetését úgy, hogy az RTP és a Portugal Telecom között több megállapodás született az adósság átütemezésére vonatkozólag ⁽¹⁵⁾. Még 1998 után is születtek megállapodások a két cég között az adósság átütemezéséről. Egy 2001. május 31-i megállapodásban az RTP-nek a Portugal Telecommal szemben fennálló halmozott tartozása konszolidálva lett, a halasztott fizetések után járó kamatok összegét is beleértve. Ekkor a két cég egy második megállapodást kötött, mely szerint az adósság teljes összege tíz darab, félévenként esedékes részletfizetéssel kerül megfizetésre úgy, hogy az egyes fizetésekre minden év június 30-án és december 30-án kerül sor.
- (26) 2003. július 3-án az ANACOM, amely a televíziós jelet sugárzó hálózat árának rögzítésére vonatkozó szabályokért jelenleg felelős társaság, úgy döntött, hogy a Portugal Telecomnak 2003. januártól 14 %-kal, valamint kiegészítőleg 1,2 %-kal csökkentenie kell a 2002. évi árait.
- (27) A távközlési közszolgálati koncesszió keretében a Portugal Telecom köteles a távközlési jelek szórására és rádió műsorszórásra vonatkozó szolgáltatást nyújtani. A Portugal Telecom egyetemes szolgáltatási kötelezettsége, amelynek negatív nyereségrését az állam kompenzálhatja, nem foglalja magába a televíziós jel szórásának szolgáltatását az RTP részére ⁽¹⁶⁾.
- A társadalombiztosítással szemben fennálló adósság átütemezése és a késedelmi kamatok megfizetésének elengedése*
- (28) Az RTP-nek 2 189 millió escudo összegű adóssága áll fenn a társadalombiztosítás felé az 1983–1989 közötti időszakra vonatkozóan, amely a társadalombiztosítási hozzájárulások fizetésének elmulasztásából keletkezett. A tartozás abból ered, hogy az RTP és a társadalombiztosítás között vita van az alkalmazottak túllóraira és a művészek díjazására vonatkozó társadalombiztosítási hozzájárulásokkal kapcsolatos értelmezést illetően.
- (29) A társadalombiztosítás értelmezése az 1983. február 12-i, 12/83. sz. szabályrendelet (2) bekezdésének e) pontján alapult. A bírósági eljárások elkerülése érdekében a két érintett fél egy olyan megállapodásra jutott, amelynek értelmében a társadalombiztosítás lemond a késedelmi kamatok megfizetéséről és elfogadja a tartozás megfizetésének átütemezését. A jogvitára vonatkozó megállapodás után a szabályrendelet nem került érvénytelenítésre.
- (30) 1993. május 6-án, a pénzügyminiszter és a társadalombiztosítási miniszter közös rendelete formálisan engedélyezte a tartozás átütemezését 120 darab havi részletfizetéssel, és elengedte a bírságokat és kamatokat 1 206 millió escudo összegben.
- (31) A társadalombiztosítási tartozásoknak kivételes körülmények esetén történő megfizetésére vonatkozó engedélyezési szabályokat az 1991. évi, 411/91. sz. törvényerejű rendelet tartalmazza. A 2. cikk (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően szükséges az, hogy az engedélyezés elengedhetetlen legyen az adós cég életképességének biztosításához. Az említett kivételes körülmények konkrétan annak alapján alkalmazhatók, hogy amint azt a d) pontja meghatározza, az adós cég „*elfoglalás, öngazgatás vagy állami beavatkozás tárgyát képezte*”.
- Kötvénykibocsátás*
- (32) 1994-ben az RTP összesen 5 000 millió escudo összegben bocsátott ki kötvényeket. Mindazonáltal, az említett kötvénykibocsátás ismertető füzetében leírtakkal összhangban, maga az RTP garantálta a kölcsön visszafizetését bevételeiből.
- Az 1996. évi szeptemberi jegyzőkönyv a filmművészet támogatásáról*
- (33) 1996. szeptember 18-án az RTP és a Művelődésügyi Minisztérium között aláírásra került egy jegyzőkönyv a filmművészet támogatásáról, amely rögzíti az RTP-nek a filmgyártás támogatására vonatkozó kötelezettségeit. A jegyzőkönyv rendelkezései nem határoznak meg semmiféle specifikus *ad-hoc* finanszírozást az RTP részére a filmszektor támogatására vonatkozó kötelezettségét illetően.
- Átszervezési terv az 1996–2000 időszakra*
- (34) Az RTP tanulmányt készített a cég 1996–2000 közti időszakban történő átszervezési lehetőségeiről, amely az állam részéről semmiféle pénzügyi kötelezettségvállalást nem jelentett.
- Éves tőkeinjekciók 1994 és 1997 között*
- (35) 1994 és 1997 között az állam évente megnövelte az RTP tőkét. A következő táblázat átfogó képet ad a különböző tőkeemelésekről, amelyek elérik a 46 800 millió escudot.

⁽¹⁵⁾ 1996 márciusában és 1997 decemberében.

⁽¹⁶⁾ Az 1999. december 5-i 458/99. sz. törvényerejű rendelettel módosított 40/95. sz. törvényerejű rendelet.

2. táblázat

Tőkeemelések az 1994 és 1997 közötti időszakban

(millió escudoban)

Év	1994	1995	1996	1997
Tőkeemelés	10 000	12 800	10 000	14 000
Tőke december 31-én	22 708	35 508	45 508	59 508

Forrás: az RTP mérlegei

- (36) A portugál állam és az RTP között létrejött közszolgálati szerződések előírják az Állam részesedését az RTP által eszközölt beruházásokban, elsősorban tőkeemelések formájában⁽¹⁷⁾.

Az 1998. évi kölcsön

- (37) 1998 decemberében „alárendelt” kölcsönszerződés született a Köztartozás-rendezési Alap (*Fundo de Regularização da Dívida Pública*) és az RTP között. A szerződés meghatározta az alap által az RTP-nek nyújtott, 20 000 millió escudo összegű és a cég tőkeemelésére fordítandó kölcsön feltételeit.

- (38) A Köztartozás-rendezési Alapot az Állami Hiteligazgatási Intézet (*Instituto de Gestão do Crédito Público*) igazgatja. Az Állami Hiteligazgatási Intézet felelős a portugál állam tartozásának igazgatásáért és a központi kölcsönprogram végrehajtásáért, az állam köztartozási rendszerét szabályozó törvénynek⁽¹⁸⁾ és a kormány által megszabott irányelveknek megfelelően. Az Állami Hiteligazgatási Intézetet a Pénzügyminisztérium felügyeli⁽¹⁹⁾.

- (39) Attól az időponttól, amikor az összeg rendelkezésre lett bocsátva, az RTP-nek nyújtott kölcsön után 12 hónapos Libor kamatlábon számított, 20 bázisponttal növelt éves kamatokot kell fizetni, melyek az egyes időszakok első napján kerülnek kiszámításra⁽²⁰⁾.

- (40) A szerződés szerint a kölcsönt 2003. december 31-ig kell visszafizetni, amely határidő közös megegyezéssel egy vagy két évvel meghosszabbítható. Az RTP nem fizetett kamatot a kölcsön után, mivel a szerződés meghatározta, hogy az első négy, éves részletfizetés után járó kamatokot tőkésíteni kell⁽²¹⁾.

(17) A korábbi közszolgálati szerződés 14. pontja és az új közszolgálati szerződés 21. pontja.

(18) 7/98. sz. törvény.

(19) A 160/96. sz. törvényerejű rendelet 1. cikke.

(20) 1999-ben 3,54 %-os kamatláb került alkalmazásra, 2000-ben 4,14 %-os, 2001-ben 5,05 %-os, 2002-ben 3,62 %-os és 2003-ban 2,95 %-os.

(21) A módosított kölcsönszerződés 5. cikke.

- (41) A Köztartozás-stabilizációs Alap (*Fundo de Estabilização da Dívida Pública*) és az RTP között kötött szerződés a társadalmi kommunikációs, a kincstár és a pénzügyi államtitkárok 1998. december 17-i közös rendeletében rögzített irányvonalaknak megfelelően került kidolgozásra.

A kedvezményezett

- (42) Az RTP állami televíziós társaság egy 1955. december 15-i kormányrendelettel jött létre az állam azon döntése folytán, hogy olyan közüzemi vállalatot hoz létre, amelynek televíziós közszolgálati koncessziót biztosít⁽²²⁾.

- (43) Az 1980-as évekig az RTP monopolhelyzetben volt a televíziós piacon. Az 1990-es évek folyamán kezdett szembeülni a SIC és a TVI magán televíziós társaságok által támasztott versennyel, amelyeknek az állam működtetési engedélyeket adott 1992 februárjában ahhoz, hogy egy harmadik illetve negyedik csatornát hozzanak létre⁽²³⁾.

- (44) Az RTP 1992. évi alapszabálya, amely szerepel az 1992. évi 21/92. sz. törvényben (a továbbiakban 21/92. sz. törvény) részvénytársasággá alakította át a céget⁽²⁴⁾.

- (45) Az RTP egyidejűleg folytat üzleti és televíziós közszolgálati tevékenységeket. A társaság jog szerint végezhet bármely más, a televíziós tevékenységgel kapcsolatos üzleti vagy ipari tevékenységet⁽²⁵⁾.

- (46) Az RTP üzleti tevékenységeit más olyan cégekben való pénzügyi részesedés révén gyakorolja, amelyek az RTP-től jogilag eltérőek és saját struktúrával és számviteli rendszerrel rendelkeznek.

Az RTP pénzügyi helyzete

- (47) Ahogyan az a következő táblázatból megállapítható, az RTP a vizsgált időszakban veszteségeket könyvelt el. 1996-ban pénzügyi helyzete olyannyira romlott, hogy a likvid saját tőkék összege negatív lett.

(22) 1955. október 18-i 40 341. sz. törvényerejű rendelet, amelyben a portugál állam előmozdítja „egy olyan részvénytársaság megalapítását [...], amellyel televíziós közszolgálati koncessziós szerződést köt Portugália területére vonatkozóan”.

(23) Az 1990. december 31-i 49/90. sz. minisztertanácsi határozat 11.4. és 11.5. pontja és az 1992. február 22-i 6/92. sz. minisztertanácsi határozat 3. pontja.

(24) Az 1992. augusztus 14-i 21/92. sz. törvény.

(25) Az RTP alapszabályáról szóló 21/92. sz. törvény melléklete 3. cikkének (2) és (3) bekezdése meghatározza, hogy a társaság a következő tevékenységeket folytathatja: i. televíziós reklámtevékenység gyakorlása; ii. termékek, különösen a tevékenységeivel kapcsolatos programok és publikációk értékesítése; iii. műszaki tanácsadási és szakmai képzési szolgáltatások nyújtása és együttműködés egyéb, hazai vagy külföldi társaságokkal; iv. televíziós felszerelések, filmek, magnószalagok, videokazetták és hasonló termékek értékesítése és bérbeadása; v. részvétel kiegészítő vállalkozáscsoportokban és gazdasági érdekelt-ségű európai csoportokban, valamint részesedés más társaságok tőkéjében a kereskedelmi jogszabályokban foglalt bármely formában.

3. táblázat

Az RTP gazdasági és pénzügyi adatai az 1993 és 1998 közötti időszakban

(millió escudoban)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Likvid nyereség (kár)	(7 883)	(19 558)	(26 581)	(18 512)	(32 223)	(25 039)
Likvid saját tőke	1 557	8 071	4 269	(4 274)	(20 586)	(50 827)
Aktívák	39 418	42 262	56 078	67 654	62 340	83 843
Pénzügyi adósságok ⁽¹⁾	22 402	26 855	30 258	44 922	44 885	92 775

⁽¹⁾ Rövid, közép- és hosszú lejáratú tartozások a hitelintézetek felé és kötelezettségek.

Forrás: az RTP pénzügyi számlái

Az RTP közszolgálati kötelezettségei az 1992–1998 közötti időszakban

- (48) Az RTP biztosítani köteles a televíziós közszolgálatot. Ezen szolgáltatás meghatározását, jogosultságát és finanszírozását több kormányrendelet szabályozza.
- (49) Az 1990. évi 58/90. sz. törvény, amely a televíziós tevékenységet szabályozza, meghatározta a magán műsorszórókra alkalmazandó szabályokat, és egyidejűleg előírta az államnak egy televíziós közszolgálat biztosítására vonatkozó kötelezettségét ⁽²⁶⁾. A 21/92. sz. törvény az RTP alapszabályára vonatkozólag meghatározza a fő közszolgálati kötelezettségeket és azok finanszírozását.
- (50) A közszolgálatok és az azoknak megfelelő finanszírozás az RTP és a portugál állam között aláírt két közszolgálati szerződésben vannak részletesebben leírva ⁽²⁷⁾.

Meghatározás

- (51) A 21/92. sz. törvény 4. cikke előírja, hogy az állam és az RTP között koncessziós szerződést kell kötni, és meghatározza az említett szerződés keretében teljesítendő fő közszolgálati kötelezettségeket. A 4. cikk 2. pontja meghatározza azokat az általános alapelveket, amelyeket az RTP köteles betartani koncessziós társaságként végzett

tevékenysége gyakorlásában ⁽²⁸⁾. A 4. cikk 3. pontja részletesen felsorolja a televíziós közszolgálati kötelezettségeket ⁽²⁹⁾.

- (52) A közszolgálati szerződések megerősítik az RTP közszolgálati kötelezettségeit. Először is az RTP-t általános és a programok tartalmával kapcsolatos kötelezettségek kötik ⁽³⁰⁾. Az RTP televíziós közszolgálatot köteles biztosítani, melynek keretében két csatornát köteles fenntartani és Portugália területén élő lakosság részére általános lefedettséget biztosítani. Az első csatorna általánosabb jellegű műsort köteles nyújtani. A második elsősorban specifikus nézőközönséghez kell, hogy forduljon és kulturális, oktatási és tudományos jellegű műsorokat kell, hogy sugározzon. A két csatorna közül az egyik lefedettséget kell, hogy biztosítson az Azori-szigetek és Madeira Autonóm Tartományoknak.

⁽²⁸⁾ Az RTP-nek a) tiszteletben kell tartania a szabadság, a függetlenség és a hátrányos megkülönböztetés elvetésének az elvét; b) meg kell védenie függetlenségét a hatóságokkal szemben; c) programját a minőségi és a sokféleség követelményei szerint kell kialakítania a közönség érdekében.

⁽²⁹⁾ Az RTP-nek a) c) hozzá kell járulnia a közönség felvilágosításához, tájékoztatásához és általában annak képzéséhez; b) biztosítania kell a hírközlési lefedettséget; d)–h) sugárzási időt kell átengednie az üzenetek, közlemények és hivatalos bejelentések közvetítéséhez, a választási szervezeteknek, a politikai pártoknak, a szakszervezeteknek, a közigazgatásnak és a kormányoknak; i. két, általános lefedettségű programot kell sugároznia, amelyek közül legalább egynek el kell érnie az Azori-szigetek és Madeira Autonóm Tartományokat; j), m) oktatási, sport és kulturális jellegű programokat és képzési programokat kell sugároznia; l) támogatnia és promócionálnia kell a filmművészetet; n) fenn kell tartania az audiovizuális archívumokat; o) biztosítania kell a szükséges eszközöket az Azori-szigetek és Madeira Autonóm Tartományokkal folytatott műsor- és tájékoztatáscseréhez; p) gyártania és sugároznia kell a külföldön élő portugál közösségeknek szóló műsorokat; q) együtt kell működnie a portugál nyelvű országokkal; r) biztosítania kell a külföldön történt főbb események közvetlen lefedését; s) kapcsolatokat kell fenntartania olyan társaságokkal, amelyek – az Európai Közösségeken belül – televíziós közszolgálatot nyújtanak; t) biztosítania kell a televíziós tevékenység gyakorlásának az illetékes nemzetközi fórumok által meghatározott irányoknak való megfeleléséget.

⁽³⁰⁾ A korábbi közszolgálati szerződés 4. pontja és az új közszolgálati szerződés 4. és 5. pontja.

⁽²⁶⁾ Az 1990. szeptember 7-i 58/90. sz. törvény, amely a televízió tevékenységének gyakorlását szabályozza.

⁽²⁷⁾ 1993. március 17-én aláírásra került egy közszolgálati szerződés (korábbi közszolgálati szerződés) a portugál állam és az RTP között. 1996. december 31-én ennek a szerződésnek a helyébe az új közszolgálati szerződés lépett.

- (53) Másodszor, a szerződések specifikus műsorszerkesztési kötelezettségeket írnak elő az RTP részére⁽³¹⁾. Vannak bizonyos szabályok a műsorok minőségére (pluralizmus, pártatlan információközlés stb.) és tartalmára (fikciós művek, sport, gyermekműsorok, portugál filmgyártás és kultúra, belföldi hírek és szórakoztató műsorok) vonatkozóan. Az RTP köteles bizonyos sugárzási időt adni meghatározott intézményeknek, támogatni a filmművészetet és a többi audiovizuális produkciós és kifejezési formát, előmozdítani az oktató és nevelő célú műsorok készítését, biztosítani az autonóm tartományokkal való műsorcsere, és előmozdítani más olyan szervezetekkel való együttműködést, amelyek az Európai Unió területén belül televíziós közszolgálatot nyújtanak. Másrészt, az RTP-nek specifikus műsorszerkesztési kötelezettségei vannak a nemzetközi kooperációra vonatkozóan. Például az RTP köteles műsorokat készíteni és sugározni a külföldön élő portugál közösségek számára, valamint Macao és azon afrikai országok számára, ahol a portugál hivatalos nyelv. Az RTP köteles biztosítani az RTP Madeira és az RTP Azori-szigetek működését, továbbá köteles gyártási központokat és kirendeltségeket fenntartani külföldön is.
- (54) Harmadszor, a szerződések specifikus kötelezettségeket határoznak meg az RTP részére. Például az RTP köteles audiovizuális archívumokat fenntartani, technikai újításokat bevezetni felszerelésében és tevékenységeiben, támogatni a S. Carlos Nemzeti Színház Alapítvány és egyéb konkrétan pontosítandó szolgáltatásokat nyújtani.
- (55) Az új közszolgálati szerződés, szerződésszegés esetére előír az állam által alkalmazott olyan büntetéseket is, amelyek lehetnek bírságok, lefoglalások, sőt akár a koncessziós szerződés felbontása is.

Jogosultság

- (55) Az 1990. évi 58/90. sz. törvény 5. cikke az RTP-nek 15 éves időszakra adta meg a televíziós közszolgálati koncessziót, amely időszak egy további 15 éves időszakkal meghosszabbítható, amely kiterjed az első és a második csatornának megfelelő frekvenciákra. A 21/92. sz. törvény 4. cikke kiemeli, hogy az RTP a televíziós közszolgálati koncesszió engedményese. A közszolgálati szolgáltatási szerződések 1. pontja megerősíti, hogy az RTP nyújtja a televíziós közszolgálatot⁽³²⁾.

Ellenőrzés

- (56) A közszolgálati szerződések előírják egy véleményező bizottságot⁽³³⁾, amely a közvéleményt alkotó különböző szektorok képviselőiből áll, és amely jogosult eljárni annak

érdekeiben, hogy ellenőrizze, hogy az RTP eleget tesz-e az általános és specifikus televíziós közszolgálati kötelezettségeinek.

- (57) Az RTP évente köteles benyújtani a pénzügyminiszternek a következő évre egy, a közszolgálatra vonatkozó tevékenységi projektet és költségvetést, a könyvvizsgáló iroda és a cég véleményező bizottsága által kibocsátott véleményekkel együtt. Ezentúl köteles benyújtani egy beszámoló az előző évi közszolgálati kötelezettségekről a könyvvizsgáló iroda véleményének kíséretében⁽³⁴⁾.
- (58) A pénzügyminiszter és a kormány társadalmi kommunikációs felelőse ellenőrizni köteles a közszolgálati szerződések teljesítését. A Pénzügyi Főfelügyelet (*Inspecção Geral de Finanças*) köteles ellenőrizni a pénzügyi tervet. Másrészt minden évben sort kell, hogy kerítsen egy külső auditálásra, amelyet egy szakértő cég kell, hogy elvégezzen⁽³⁵⁾.

Finanszírozás

- (60) A 21/92 sz. törvény 5. szakasza megadja az RTP-nek azt a jogot, hogy kompenzációs költségtérítést kapjon az államtól a közszolgálat ellenében. Ezt a jogot a közszolgálati szerződés megerősíti.
- (61) Az éves költségtérítési rendszeren túl a közszolgálati szerződések előírják a következőket is:

- a Közigazgatás és az RTP által már vagy a jövőben aláírt szolgáltatási megállapodásokban foglalt specifikus szolgáltatások megfizetése⁽³⁶⁾,

⁽³¹⁾ A korábbi közszolgálati szerződés 5–8. és 10. pontja és az új közszolgálati szerződés 6–13. pontja.

⁽³²⁾ A korábbi közszolgálati szerződés 1. cikke kimondja, hogy a szerződés célja azoknak a feltételeknek a meghatározása volt, amelyek között az RTP televíziós közszolgálatot biztosít. 1. cikkében az új szerződés kimondja, hogy az RTP az egyetlen televíziós közszolgálatos az 58/90. sz. törvény 5. cikke és a 21/92. törvény 4. cikke értelmében.

⁽³³⁾ A korábbi közszolgálati szerződés 9. pontja és az új közszolgálati szerződés 23. pontja.

⁽³⁴⁾ A korábbi közszolgálati szerződés 15., 16., 18. és 19. pontja és az új közszolgálati szerződés 18. és 25. pontja.

⁽³⁵⁾ A korábbi közszolgálati szerződés 19. pontja és az új közszolgálati szerződés 25. pontja, és a 31-A/98. sz. törvény 47. cikkének 2. pontja.

⁽³⁶⁾ A korábbi közszolgálati szerződés 13. pontja és az új közszolgálati szerződés 20. pontja.

- az állam részvétele a RTP által eszközölt valamennyi beruházásban, különös tekintettel az Azori-szigetek és Madeira Autonóm Tartományok produkciós és sugárzási központjainak működéséhez szükséges infrastruktúrára vonatkozóan, az audiovizuális archívumokra, az RTP nemzetközi sugárzásaira és egyéb olyan beruházásokra, amelyeket a koncessziós társaság technológiai szükségletek miatt realizálni kénytelen ⁽³⁷⁾.
- (62) Az RTP-nek adott kompenzációs költségtérítés vonatkozásában választható, közszolgálati kötelezettségre vonatkozó költségek és bevételek meghatározása egy költségelemző számviteli rendszer alapján történik. A szerződések rögzítik az egyes közszolgálati kötelezettségekre vonatkozóan figyelembe vett költségek számításának szempontjait ⁽³⁸⁾.
- (63) Ezen költségelemző számviteli rendszer keretében az RTP a költségeket és a bevételeket (például személyzeti- és anyagköltségek) megosztja meghatározott számú tevékenység között (műsorszerkesztés vezetése, közvetlen és közvetett műsorszerkesztési költségek, műsorszórás költségek, sugárzási költségek, forgalmazási költségek és általános költségek).
- (64) A különböző tevékenységek közvetlen költségei megoszlanak a különböző jogcímek között (például, RTP 1, RTP 2, RTPi és RTP África). A közvetett költségek koherens analitikus szempontok alapján (például a sugárzási órák száma) vannak a költségjogcímekhez rendelve ⁽³⁹⁾.
- (65) A költségmegosztási rendszer jellemzői a következők:
- a közszolgálati szerződések keretében csak a likvid működtetési költségeket lehet kompenzálni a szerződésekben leírt módszernek megfelelően. Az egy tevékenységgel közvetlenül nem kapcsolatos pénzügyi kötelezettségek, rendkívüli költségek és tartalékok ki vannak zárva a kompenzációból ⁽⁴⁰⁾,
 - a visszafizethető likvid működtetési költségek kiszámítása végett az RTP a működtetési költségek közül csökkenteni köteles az egyes közszolgálati kötelezettségekre vonatkozó működtetési bevételeket,
 - a korábbi közszolgálati szerződés keretében semmiféle kompenzációra nem volt lehetőség az RTP 1 és az RTP 2 működtetését, valamint az autonóm tartományoknak a kettő közül az egyik csatorna révén történő lefedését érintő általános közszolgálati kötelezettségért ⁽⁴¹⁾,
 - az új közszolgálati szerződés keretében az RTP1 és az RTP2 működtetési költségei költségtérítési kompenzáció tárgyát képezhetik, de semmiféle kompenzációs költségtérítésre nincs lehetőség abban az esetben, ha az RTP1 és az RTP2 tényleges likvid működtetési költségei meghaladják a tervezettet ⁽⁴²⁾.

⁽³⁷⁾ A korábbi közszolgálati szerződés 14. pontja és az új közszolgálati szerződés 21. pontja.

⁽³⁸⁾ A korábbi közszolgálati szerződés 12. pontja részletesen meghatározza a kompenzálendő költségeket, valamint azok kiszámítási módszerét: a fedezetkülönbözet (az RTP1 által viselt költségek és a legnagyobb magán televízió üzemeltető által viselt költségek közötti különbség), az üzemeltetési deficit az autonóm tartományokban, az audiovizuális archívum üzemeltetési deficitje, az RTP-Internacional működtetési költsége, a hivatalos nyelvként a portugált használó afrikai országokkal (PALOP) folytatott együttműködéssel kapcsolatos szerkezet működési költsége, a sugárzási idő bizonyos szervezeteknél történő átengedésének költsége, a kiküldött és a tudósítók költsége és a São Carlos Színház Alapítvány költsége. Az új közszolgálati szerződés 15. pontja részletesen meghatározza a kompenzálendő költségeket és azok kiszámítási módszerét. A fedezendő tételek a következők: az RTP-1 és az RTP-2 üzemeltetési költsége, specifikus szolgáltatásnyújtási kötelezettségek, amelyekre hivatkozik a 7. pont (1) bekezdésének a) pontja, és a fedezetkülönbözet.

⁽³⁹⁾ A portugál hatóságok által hivatalból szolgáltatott információk, 1999. március 31.

(66) Az RTP megadta a közszolgálati likvid költséget a közszolgálatra vonatkozó éves beszámolóiban a fentiekben leírt költségzámítási módszernek megfelelően. A következő táblázat átfogó képet mutat a költségekről azon közszolgálati tevékenységek szerint, amelyek megengedik a kompenzációs költségtérítést.

⁽⁴⁰⁾ Az új közszolgálati szerződés 14. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁴¹⁾ Kivéve a fedezetkülönbözettel összefüggő költségeket.

⁽⁴²⁾ Az új közszolgálati szerződés 19. cikkének 1. és 3. pontja. Az új közszolgálati szerződés kimondta, hogy az RTP2 működtetési költségei kompenzálhatók 1996. január 1-jéig visszamenőleg.

4. Táblázat

A megadott és a közszolgálat ellenében visszafizethető likvid költségek

(millió escudoban)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Teletext						112,9	86,8
Az RTP Internacional működtetése	882,3	1 517,4	1 826,9	1 890,8	2 059,6	3 999,1	3 712,9
RTP África	–	–	–	–		654,7	1 332,0
Az RTP 1 közvetlen sugárzása Madeirára és az Azori-szigetekre	–	–	–	–	–	76,8	295,4
Audiovizuális archívumok	509,1	241,6	402,7	492,7	184,9	909,4	672,1
Együttműködés a hivatalos nyelvként a portugált használó afrikai országokkal	186,9	128,4	172,2	148,6	144,9	202,4	200,3
Fedezetkülönbözet	406,7	1 312,8	1 314,2	1 050,3	1 050,0	622,6	208,6
Kiküldöttek/tudósítók	797,8	658,2	681,1	642,7	583,2	457,2	211,0
S. Carlos Nemzeti Színház Alapítvány		50,0	55,0	60,0	60,0	60,0	60,0
A filmművészet támogatása		215,0	95,0	27,5	156,5	391,1	352,8
A tartományi autonóm központok működtetése	3 453,4	3 486,0	3 685,9	3 696,1	3 846,6	3 459,2	2 855,2
Sugárzás specifikus szervezetek részére	482,0	350,6	151,1	94,6	80,8		
Sport TV (1)							– 440,0
Az RTP1 működtetésének likvid költségei						16 946,1	11 916,6
Az RTP2 működtetésének likvid költségei					9 050,6	10 080,6	8 637,6
Likvid működtetési költségek összesen	6 718,2	7 960,0	8 384,1	8 103,3	17 217,1	37 972,1	30 101,3

(1) Bár a Sport TV nem olyan közszolgálati tevékenység, amely kompenzációkat kap, az RTP levonta a Sport TV nyereségéből a közszolgálat költségét. ennek alapjául az 1998. július 14-i 31-A/98 sz. törvény 47. cikkének 3. pontja szolgál, amely kimondja, hogy az RTP által a más csatornákon való működésben vagy részvételben realizált nyereséget a közszolgálati kezdeményezések finanszírozására kell fordítani.

Forrás: A portugál hatóságok információja és a közszolgálatra vonatkozó beszámolók

(67) A következő táblázat átfogó képet mutat az RTP-nek a közszolgálati tevékenységek érdekében felszerelésekbe fektetett beruházásairól. Egyidejűleg mutatja a közszolgálati tevékenységekbe fektetett tényleges beruházásokat, ahogyan azok az éves elszámolásokban szerepelnek, valamint

a beszámolóknak a közszolgálattal kapcsolatban megadott beruházásokat. Mint ahogy az látható, a közszolgálati tevékenységekbe fektetett tényleges beruházások meghaladták a közszolgálati szerződésekben szereplő beruházásokat.

5. táblázat

Közszolgálati tevékenységekbe fektetett beruházások

(millió escudoban)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	Összesen
Pénzügyi számlák	2 632,6	2 102,0	2 763,9	992,7	1 480,4	4 037,4	6 054,2	20 063,2
Közszolgálatra vonatkozó beszámolók	2 327,3	98,0	1 975,1	154,4	28,1	4 037,4	6 127,8	14 748,1
Különbség	305,3	2 004,0	788,8	838,3	1 452,3	0	– 73,6	5 315,1

Forrás: Az RTP pénzügyi számlái és a közszolgálatra vonatkozó beszámolók

A támogatások célja

- (68) A támogatások célja az RTP kompenzálása – a cég közszolgálati kötelezettségeiért – és beruházásainak finanszírozása volt.

A támogatások esetleges hatásai

- (69) Portugáliában a közszolgálati műsorszóró nem olyan folyamat eredményeképpen került kiválasztásra, amelyben valamennyi érintett vállalatnak lehetősége lett volna arra, hogy meghatározza annak a kompenzációs költségterítésnek az összegét, amelyre ahhoz lett volna szüksége, hogy használjon egy televíziós közszolgálati koncessziót. Az RTP-t a kormány nevezte ki a televíziós közszolgálati szolgáltatásra.
- (70) Az állami és magán műsorszórók 1992-től kezdve vannak jelen a portugál televíziós piacon. Az RTP-n kívül, a SIC és a TVI magán műsorszórók rendelkeznek televíziós csatornák működtetési engedélyével. A SIC volt az első magán műsorszóró, amely rádió műsorszóró távközlési tevékenységeit 1992. október 6-án kezdte meg. Az RTP számára nyújtott támogatásoknak a portugál televíziós piacon lévő versenyt gátló hatásai lehetnek.

A folyamat megkezdése mellett szóló okok

- (71) A Bizottság az Elsőfokú Bíróság egy 2000-ben hozott ítélete folytán kezdte meg a folyamatot ⁽⁴³⁾. Ez az ítélet megszüntette a Bizottság 1996. évi döntését ⁽⁴⁴⁾.
- (72) Másrészt, figyelembe véve az első értékeléshez szükséges időt és az RTP visszafizethető közszolgálati költségei finanszírozásának arányosságára vonatkozóan felmerült kételeyeket, a Bizottság elindított egy folyamatot a SIC által 1996-ban és 1997-ben benyújtott vádakkal kapcsolatban. A kérdéses támogatások a televíziós műsorszóró hálózat átruházásának az állam által történő fizetésére, a kötvénykibocsátásra, a filmművészet támogatására, az 1996–2000-es időszakra vonatkozó átszervezési tervre, az 1994 és 1997 közötti tőkeinjekciókra és egy kölcsönre vonatkoznak.
- (73) A kivizsgálási eljárás megkezdésekor a Bizottság kételyeit fejezte ki arra vonatkozóan, hogy az RTP közszolgálati tevékenység likvid költségeivel kapcsolatban.

III. A ÉRINTETT FELEK ÉSZREVÉTELEI

- (74) A kivizsgálás megkezdésének folytán több közvetlenül érintett személy megtette megjegyzéseit a támogatásokkal kapcsolatban. Az alábbiakban a közvetlenül érintettek megfelelő megjegyzéseiről készült összefoglalás olvasható, támogatásonként rendezve.
- (75) A SIC és a TVI azzal érvel, hogy a cégbejegyzésekre vonatkozó díjak és illetékek megfizetése alóli mentesség kivételt képez egy társaság alapszabályának bármilyen jellegű módosítására alkalmazandó szabályok alól. A SIC észrevételezte, hogy az intézkedés alkalmazási területe nem korlátozódik az RTP alapítására. Alapszabálya 11. cikkének 2. pontja alapján az RTP általános mentességet élvez mindenmű bejegyzési és regisztrációs díjak és illetékek alól.
- (76) A TVI hivatkozott arra, hogy az RTP az okiratok közokirat szintjére történő emelésének költségei megfizetése alól is mentességet élvez.
- (77) Ami a televíziós műsorszóró hálózat használati díjának fizetési kedvezményeit illeti, a közvetlen érintettek kijelentették, hogy tisztázni kellene, hogy alkalmaztak-e kamatokat és illetékeket, és hogy történtek-e fizetések a Portugal Telecom részére. Ezentúl tisztázni kellene az RTP-nek a Portugal Telecommal szemben jelenleg fennálló tartozását is.
- (78) A SIC és a TVI megtették megjegyzéseiket a társadalombiztosítással szembeni tartozás átütetkezésével kapcsolatban. Kijelentették, hogy az RTP az 1991. évi 411/91. sz. törvényerejű rendelet értelmében más cégek esetében alkalmazott feltételektől eltérő feltételek szerint kapott engedélyt a társadalombiztosítással szemben fennálló tartozásainak törlesztésére. Az ACT kiemelte az államnak a megállapodásban betöltött központi szerepét.
- (79) A televíziós műsorszóró hálózat eladásával kapcsolatban az ACT és a TVI megjegyezte, hogy sort kellene keríteni a TDP újonnan létrehozott társaság vagyoni értékének gazdasági és számviteli elemzésére annak megállapítására, hogy túlkompensálás történt-e. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban a Mediaset és az ACT kijelentették, hogy a televíziós műsorszóró hálózat az állami finanszírozásnak köszönhetően és nem magának a műsorszórónak köszönhetően jött létre. Következésképpen megkérdőjelezték, hogy az RTP javára adott kompenzáció ezen állami pénzzel indokolt volt-e.
- (80) Ami a kötvénykibocsátást illeti, a SIC hangsúlyozta, hogy az RTP pénzügyi helyzetét figyelembe véve a kibocsátás csak azért lett elfogadva a piacon, mert a tulajdonos 100 %-ban az állam volt. Ezentúl, a Mediaset megjegyezte, hogy a Bizottság elemzésében a garancia tartalmát kellett volna, hogy megvizsgálja a forma helyett.

⁽⁴³⁾ Az Elsőfokú Bíróság 2000. május 10-i ítélete, T-46/97 sz. ügy, SIC kontra Bizottság, EBHT 2000., II-2125. o.

⁽⁴⁴⁾ NN 141/95, a *Radiotelevisão Portuguesa finanszírozása* (HL C 67., 1997.3.4., 10. o.).

- (81) Ami a filmművészet támogatásáról szóló jegyzőkönyvet illeti, a SIC megjegyezte, hogy az állam kötelezettséget vállalt arra, hogy évente kompenzálja a közszolgálati kötelezettségre vonatkozó költségeket, amely magába foglalja a filmművészet támogatását, és ezzel kétszer finanszírozza az RTP-t ugyanazon a jogcímen. A TVI hivatkozott arra, hogy hasonló jegyzőkönyvek más magán műsorszórókkal is alá lettek írva, de csak az RTP élvez állami támogatást. Másrészt a TVI azzal érvelt, hogy az 1996-os jegyzőkönyv a filmművészet támogatásáról 2000-ben helyettesítve lett azzal a változással, hogy az RTP koproduceri minőségben közösen köteles finanszírozni minden olyan filmprojektet, amely pénzügyi támogatásban részesül az ICAM-on (*Instituto do Cinema, Audiovisual e Multimedia*) (Film, Audiovizuális és Multimédia Intézet) keresztül. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban a Mediaset megjegyezte, hogy aszerint, hogy a finanszírozási feltételek mennyire követelik meg, hogy az állami műsorszóró részt vegyen koprodukciónban függetlenül producerekkel együtt, fontos azt biztosítani hogy ez a részvétel ne nyújtson közvetetten semmiféle előnyt az állami műsorszóró számára az említett producerekkel való viszonyában.
- (82) Az 1994–1997 közötti időszak tőkeinjekcióit illetően a SIC, az ACT, a Mediaset és a TVI azt adták elő, hogy egyetlen józan részvényes sem emelte volna meg a tőkéjét egy olyan társaságnak, mint az RTP. Ezeket a tőkéket olyan vállalatba injektálták, amelyet súlyos deficit jellemezett, és amely nem rendelkezett olyan koherens átszervezési tervvel, amely az életképesség helyreállítását célozta volna meg.
- (83) A SIC azt is elmondta, hogy egyetlen pénzügyi intézet sem hagyott volna jóvá kölcsönt az RTP-nek, tekintettel annak 1996-os technikai csődhelyzetére.
- (84) A Mediaset és az ACT a vizsgálat során nagyobb odafigyelést kértek a közszolgálat független felügyeletétől. A SIC és a TVI magán televíziós társaságok azt mondták, hogy a Bizottságnak arra a következtetésre kellene jutnia, hogy a támogatások összeférhetetlen állami támogatások, mivel az RTP-nek juttatott állami források aránytalanok voltak.
- (86) A SIC-nek a 21/92. sz. törvény 11. cikke (2) bekezdésére vonatkozó észrevételei tekintetében a portugál hatóságok azt közölték, hogy a portugál törvényhozó nem adott különleges adókedvezményt az állami cégeknek a cégek átalakulásának, illetve az átszervezési műveletek esetére. A mentesség a 404/90 sz. törvényerejű rendeleten alapult.
- (87) A hálózat használata után járó fizetések késedelmeit illetően a portugál hatóságok kijelentik, hogy az adósság átütetése a Portugal Telecomra a hitelező és az adós közötti kereskedelmi kapcsolatok közös stratégiai eleme volt, nem pedig állami beavatkozás eredménye.
- (88) A portugál hatóságok kijelentik, hogy a társadalombiztosítás és az RTP között az adósság átütetése és a kamatokról és bírságokról való lemondás tárgyában létrejött eredeti megállapodás előzményei a 12/83. sz. szabályrendelet alkotmányossága körüli jogi vitához nyúlnak vissza, amely rendelet szabályozza a rendkívüli munkavégzés díjazása után a társadalombiztosításnak fizetendő járulék alapját. Az adósságrendezési megállapodás elismerte az RTP értelmezését, mely szerint a díjazás után nem kell járulékot fizetni a társadalombiztosításnak és ezt egy adószámkéző is megerősítette.
- (89) Másodsorban a portugál hatóságok kijelentik, hogy ezen megállapodás kormány általi formális engedélyezése nem biztosított különleges pénzügyi előnyt az RTP számára egyébként, a 411/91. sz. törvényerejű rendelet értelmében hasonló helyzetű vállalattal szemben. A portugál hatóságok kijelentik, hogy a 2. cikk (1) bekezdése d) pontja alóli derogáció érvényes az RTP-re, amennyiben a vállalat a kormány által 1977-ben kinevezett közigazgatási bizottság irányítása alatt állami beavatkozás tárgyát képezte és különböző átalakulásokon ment keresztül⁽⁴⁵⁾. A portugál hatóságok szerint az általános jelleget emeli ki az a tény, hogy ugyanezen törvény alapján jött létre megállapodás az egyik érintett féllel.
- (90) A televíziós műsorszóró hálózat 1993. évi átadásának kifizetésére vonatkozóan a portugál hatóságok azt közölték, hogy a finanszírozás közvetlenül kötődött a televíziós jelet szállító és szóró hálózat felosztási és eladási folyamatához. Az állam megszerezte a TDP-t az RTP-nek és kifizetése az RTP tőkeemelése révén történt meg, mégpedig pontosan abban az értékben, amelyet az átruházott vagyon képviselt, következésképpen nem állami támogatásról van szó.

IV. A PORTUGÁL HATÓSÁGOK ÉSZREVÉTELEI

- (85) A cégbejegyzési díjak és illetékek alóli mentességgel kapcsolatban a portugál hatóságok azt közölték, hogy ahogy nem volt szükséges közokirati formába önteni az állami cég részvénytársasággá történő átalakításának jogi aktusát, nem is volt semmilyen alap ezen adók és járandóságok behajtására.

⁽⁴⁵⁾ A 91/A/77. sz. törvényerejű rendelet hatályon kívül helyezte az RTP 1976-os alapszabályát és megállapította, hogy az RTP-t egy közigazgatási bizottságnak kell irányítania.

- (91) Ami az állami garanciavállalás mellett megvalósult kötvénykibocsátást illeti, a portugál hatóságok azzal védekeznek, hogy a részvényes által nyújtott ezen kölcsön nem tartalmazott a portugál állam részéről semmilyen garanciát, ahogyan ezt a kérdéssel kapcsolatos technikai dokumentumok bizonyították is.
- (92) A filmművészet támogatásáról szóló jegyzőkönyvet illetően a portugál hatóságok azt közölték, hogy az 1996. évi szerződés világosan rögzíti az RTP közszolgálati kötelezettségének módozatait, nevezetesen a filmgyártás támogatása és promotálása tekintetében. A Szerződés értelmében az RTP köteles volt társfinanszírozni olyan – „*pénzügyi támogatásban részesült projekteket*” – amelyek a felelős állami szerv előválogatásán átjutottak. A portugál hatóságokkal egyetértésben az RTP-vel megkötött Szerződés kikötései nem összehasonlíthatók a SIC-kel és a TVI-vel lefektetett feltételekkel, amennyiben az RTP köteles volt társfinanszírozni olyan filmművészeti alkotásokat, amelyek kismértékben vagy egyáltalán nem tarthattak számot televíziós érdeklődésre. Akárhogy is, az RTP által juttatott támogatás értéke általában jóval magasabb volt, mint a szóban forgó filmművészeti alkotások televíziós műsorászási jogdíjainak átlagértéke.
- (93) Ami az 1996–2000-es átszervezési tervet illeti, a portugál hatóságok arról tájékoztattak, hogy a terv soha nem lépte át az előtanulmányi fázist, és következésképpen nem képezte alapját semmilyen – az állam és az RTP közös pénzügyi beavatkozási – formájának.
- (94) A kölcsönt illetően a portugál hatóságok azt közölték, hogy a kölcsönhöz kötött technikai feltételek lefektették azt, hogy a pénzügyi művelet után a piaci feltételek szerint számított kamatok járnak.
- (95) A portugál hatóságok másrészt azzal érveltek, hogy az 1994–1998-as időszak tőkeinjekciói pénzeszközt képeztek arra, hogy a televíziós közszolgálati költségeket a kompenzációs költségtérítés fizetésével együtt finanszírozzák.
- (96) A portugál hatóságokkal egyetértésben az RTP közszolgálati költségeinek kompenzálására kiválasztott finanszírozási modell nem megfelelőnek bizonyult és kereskedelmi hiányhoz vezetett. Először is a kompenzációs költségtérítések mindig a televíziós közszolgálat valós finanszírozási szükségletei alatt kalkuláltak. Másodsorban ezeket a költségtérítéseket a portugál állam rendszeresen késedelemben fizette. Ezért az RTP arra kényszerült, hogy banki finanszírozást vegyen igénybe annak érdekében, hogy működési költségeit fedezni tudja és nem tudta a költségeket kamat és amortizáció címén beszámítani a közszolgálatl kapcsolatos költségekbe. Harmadsorban az RTP-nek áfát kellett fizetnie az államnak a kompenzációs költségtérítések után, ami pedig csökkentette a készpénzállományát.
- (97) A portugál hatóságok kijelentik, hogy az adók és járandóságok alóli mentesség i., a televíziós műsorszóró hálózat használati díjaira adott fizetési könnyítés ii., a társadalombiztosítás felé fennálló adósság átütemezése iii., a televíziós műsorszóró hálózat átadásának kifizetése iv., a filmművészet támogatásáról szóló jegyzőkönyv v. és az RTP által 1998-ban kapott kölcsön vi. nem tartoznak bele az állami támogatás fogalmába. Ami a többi támogatás összeférhetőségét illeti, a portugál hatóságok azzal védekeznek, hogy azokat a közszolgálati költségek kompenzációjának kellett és kell tekinteni és következésképpen nem minősülnek állami támogatásnak ⁽⁴⁶⁾ avagy, alternatív megoldásként, azoknak a közösségi jogszabályokkal való összeegyeztethetőségét az EU-Szerződés 86. cikkének 2. bekezdése szerint kell értékelni.
- (98) A kompenzációs túllépés kiszámításával kapcsolatban a portugál hatóságok a következőket nyilatkozták:
- 1996-ban az RTP2 működtetési költségeinek visszai igényelhető közszolgálati költségként való feltüntetése az 1996. évi közszolgálati szerződésen alapult, amelynek értelmében az RTP2 működtetési költségeivel kapcsolatos kompenzációs költségtérítés a szerződés szerint 1996. január 1-jétől esedékes ⁽⁴⁷⁾.
 - A 20 000 millió escudo kölcsön nem tekintendő kompenzációs költségtérítésnek, hiszen juttatása a piaci feltételek szerint történt.
 - A tőkeemeléseket a beruházások finanszírozására is felhasználták, és nemcsak a közszolgálat visszaigényelhető költségeinek pénzügyi kompenzációira. Az állam – mint részvényes – részvételi kötelezettsége a szükségesnek minősülő beruházások finanszírozásában az 1993. évi és 1996-os közszolgálati szerződésekben ered ⁽⁴⁸⁾.
 - A kompenzációs költségtérítések áfakötelesek voltak, miután az RTP által kapott készpénzérték kisebb volt.
 - Az 1996. évi közszolgálati szerződés értelmében egyedül a közszolgálati költségek igényelhetők vissza az előirányzott költségvetési támogatás erejéig.

⁽⁴⁶⁾ Hivatkozással a Bíróság 2001. november 22-i ítéletére, C-53/00. sz., Ferring SA kontra Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS), EBHT 2001., I-9067. o.

⁽⁴⁷⁾ Az 1996. december 31-i közszolgálati szerződés 3. és 4. pontja.

⁽⁴⁸⁾ Az 1993. évi közszolgálati szerződés 14. pontjának és az 1996. évi közszolgálati szerződés 21. pontja, 3. bekezdésének megfelelően „a szóban forgó beruházásokban való részvétel az 1. engedélyes, mint részvényes számára főként tőkeemelés formáját ölti”.

(99) A fentiekre tekintettel a portugál hatóságok arra a következtetésre jutottak, hogy az RTP javára a közszolgálati kötelezettsége fejében adott pénzügyi kompenzáció nem minősíthető túlzottnak vagy nem megfelelőnek.

V. AZ INTÉZKEDÉS/TÁMOGATÁS MEGÍTÉLÉSE

Az intézkedések állami támogatás volta

(100) Annak meghatározására, hogy az intézkedések a Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében támogatást jelentenek-e, a Bizottságnak értékelnie kell, hogy az RTP javára nyújtott támogatások:

- nyújtója az állam-e vagy azok állami forrásokból származtak-e,
- alkalmasak-e a szabadpiaci verseny csorbítására,
- előnyben részesítenek-e bizonyos cégeket vagy bizonyos javak előállítását,
- érintik-e a tagállamok közötti uniós kereskedelmet.

Állami források bevonása

(101) A közjegyzői és cégbejegyzési illetékek alóli mentességbe állami források kerültek bevonásra, lévén, hogy az adóbevétel-kiesés megegyezik az állami forrásoknak adókiadások formájában való felhasználásával⁽⁴⁹⁾.

(102) A Bizottság a következőt hangsúlyozza azzal kapcsolatban, hogy állami forrásokat vontak be, amikor a rádió műsorszóró hálózat üzemeltetője elfogadta a rádió műsorszóró hálózat használatáért az RTP-nek késsedelemmel eszközölt kifizetéseket. Elfogadván a hálózathasználati díj és a vizsgálat tárgyát képező időszak során felhalmozódott adósságokból eredő kamatok nem fizetését, a hálózat üzemeltetője ténylegesen lemondott a bevételekről és kénytelen volt kölcsönszerződéseket kötni a piacon saját tevékenységének finanszírozása érdekében.

(103) Tekintettel arra, hogy a Portugal Telecom privatizálására fokozatosan került sor a vizsgálat tárgyát képező időszak során, a Bizottságnak meg kell különböztetnie azt az időszakot, amelynek során az államnak többségi tulajdona volt a Portugal Telecomban attól az időszaktól, amelyben az állam kisebbségi tulajdonos lett.

⁽⁴⁹⁾ A társaságok közvetlen adózási rendszerének megfelelő intézkedésekhez nyújtott állami támogatásokra vonatkozó szabályok alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény 10. pontja (HL C 384., 1998.12.10., 3. o.).

(104) Az 1997. év első felét követő időszakokkal kapcsolatban a Bizottság úgy tekintette, hogy a Portugal Telecom bármilyen bevételkiesése nem tekinthető „állami forrásoknak”, tekintettel arra, hogy az állami tulajdoni arány a Portugal Telecomban 25 %-ra volt korlátozva, ami még jobban beszűkült a következő években és hogy más főbb részvényeseknek is voltak üzletrészei a vállalatban⁽⁵⁰⁾. Ezen túlmenően - ahogy ez a 27. pontban megállapítható - a Portugal Telecom nem kaphatott állami kompenzációt az RTP által a késedelmesen történt kifizetések elfogadásából eredő esetleges veszteségekre. Következésképpen a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az 1997. év első felét követően nincs szó állami forrásokról.

(105) Az 1997. év közepét megelőző időszakokkal kapcsolatban: az 1997. év közepét megelőző időszakban az állam irányítása alatt állt a Portugal Telecom, tekintettel arra, hogy a vállalatban többségi részesedése volt. Következésképpen az 1997. év közepét megelőző időszakban történt késedelmes fizetések elfogadásából eredő bármilyen bevételkiesés „állami források”-nak tekintendő⁽⁵¹⁾.

(106) A Bizottságnak elsősorban azt kellett megítélnie, hogy a hálózat üzemeltetőjének magatartása az 1997. év közepét megelőzően vezetett-e államibevétel-kieséshez. A fizetési könnyítés megadásával a hálózat üzemeltetője valóban közhitelezőként lépett fel az RTP-vel szemben. Következésképpen magatartását egy köz- vagy magánhitelező magatartásához kell hasonlítani, aki megpróbálja visszazerezni a neki járó összegeket és aki ennek érdekében az adóssal megállapodásokat köt, amelyek értelmében a felhalmozott adósságokat átütemezik vagy részekre osztják a törlesztést megkönnyítendő⁽⁵²⁾. Az ilyen típusú hitelekre rendes körülmények között alkalmazott kamatok, késedelmi kamatok hivatottak fedezni a hitelező által az adós késedelmes teljesítéséből fakadóan elszenvedett kárt. A közhitelező által alkalmazott késedelmi kamatlábnak meg kell egyeznie azzal a kamatlábbal, amelyet egy magánhitelező alkalmazna hasonló körülmények között⁽⁵³⁾.

(107) Az eljárás megindítása és a harmadik felek által tett észrevételek nyomán a portugál hatóságok nem szolgáltattak elégséges információt a hálózat állami üzemeltetője által alkalmazott kamatlábakról, sem a piaci referenciakamatlábról. Következésképpen a Bizottság nem tudja kizárni, hogy a Portugal Telecom által az 1997. év közepét megelőző időszakban alkalmazott kamatlábak államibevétel-kiesést jelentenek.

⁽⁵⁰⁾ Ennek tekintetében lásd a Bizottságnak a 80/723/EGK irányelvvel módosított, a tagállamok és állami vállalatok pénzügyi kapcsolatai átláthatóságáról szóló, 2000. július 26-i 2000/52/EK irányelve 2. cikke (1) bekezdésének b) pontjában szereplő meghatározást az állami vállalatról. (HL L 193., 2000.7.29., 75. o.)

⁽⁵¹⁾ Lásd az Elsőfokú Bíróság 1996. december 12-i ítéletét, T-358/94. sz., Compagnie Nationale Air France kontra Európai Közösségek Bizottsága, EBHT 1996., II-2109. o.

⁽⁵²⁾ A Bíróság 1999. április 29-i ítélete., C-342/96., Spanyol Királyság kontra Európai Közösségek Bizottsága, EBHT 1999., I-2459., 46. pont.

⁽⁵³⁾ Ibidem, 48. pont.

- (108) Másodsorban a Bizottságnak nemcsak azt kell megítélnie, hogy a támogatás tartalmazott-e állami forrásokat, hanem azt is meg kell határozni, hogy a hatóságok valóban érintve voltak-e a támogatás átvételében ⁽⁵⁴⁾.
- (109) Azt nem vitatták, hogy az állam az 1997. év közepét megelőzően ellenőrzést gyakorolt a Portugal Telecom felett és meghatározó befolyása volt annak tevékenységére, mivel a vállalat részvényeinek több mint 50 %-át birtokolta.
- (110) A vizsgálat során a Bizottság nem talált semmilyen arra utaló jelet, hogy a portugál hatóságok valóban benne voltak a rádió műsorszóró hálózat üzemeltetője részéről késelemmel törlesztett adósság visszafizetésének elfogadásával kapcsolatos megállapodások elfogadásában ⁽⁵⁵⁾.
- (111) Ahogy ez a 22. pontban is megállapítható, az állam szabályozta a televíziós jelsugárzás díjait és szolgáltatását, amelyet a hálózat üzemeltetőjének az állammal megkötött koncessziós szerződés részeként kellett szolgáltatnia. Mindazonáltal a törvényi rendelkezések semmilyen megkülönböztetést nem tesznek azon szolgáltatások és árak között, amelyeket a hálózat üzemeltetőjének az állami televíziós társaság, az RTP-nek, illetve amelyeket magán televíziós üzemeltetőknek kell kínálnia. Hasonlóképpen a hálózat üzemeltetőjének nem kellett általános, kötelező szolgáltatást nyújtania az RTP-nek a rádió műsorszóró hálózati szolgáltatás tekintetében.
- (112) Következésképpen a Bizottság nem ért egyet az érintett felekkel, akik azt állítják, hogy diszkriminációt szenvedtek el, tekintettel arra, hogy egyedül a televíziózásról szóló törvény helyezi kilátásba a rádió műsorszóró műsorszórási engedély elvesztését olyan magán üzemeltetők számára, akik árukban nem fizetik meg a hálózathasználati díjat. Noha a törvény előírja a magán üzemeltetők részéről történő esetleges nem fizetés következményeit, a Portugal Telecom nem volt köteles szolgáltatásait az RTP-nek nyújtani, függetlenül attól, hogy az RTP megfizeti vagy nem fizeti meg a díjat.
- (113) Másrészt a hálózat üzemeltetője nem része a közigazgatás szervezetének, tekintettel arra, hogy a társasági törvénynek megfelelően részvénytársaságként alakult meg.
- (114) A portugál hatóságok kifejezetten állították, hogy a hatóságok nem vettek sem közvetve, sem közvetlenül részt a Portugal Telecom által késelemesen eszközölt fizetések elfogadásában. Hasonlóképpen, harmadik felek nem mutattak be arra utaló jeleket, hogy az állam részt vett volna a támogatásban.
- (115) Végezetül, ahogy ez a 25. pontban megállapítható, a hálózatüzemeltető 1997. közepé előtti és utáni magartása nem változott. 1997. első felét követően a hálózatüzemeltető továbbra is megállapodásokat kötött az RTP-vel a díj megfizetéséről. Ezeknek a megállapodásoknak valójában a fő oka egy véleménykülönbség volt az éves díj mértékét illetően, kiegészítve a két cég egymástól való függőségével. Ezt a tényt látszik kiemelni az ANACOM 2003. évi döntése, mely szerint a Portugal Telecomnak jelentősen csökkentenie kellett az árait.
- (116) Az előbbi pontokban bemutatott érvek figyelembevételével a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy nincs semmilyen arra utaló jel, hogy a hálózat üzemeltetőjének a hatóságok kényszere alatt kellett volna elfogadnia a késelemes kifizetéseket. Arra utaló jel sincsen, hogy a hatóságok benne voltak a támogatás elfogadásában ⁽⁵⁶⁾. Ezen túlmenően hasonló megállapodások jöttek létre azóta, hogy a vállalatot privatizálták. Következésképpen nem tekinthető úgy, hogy a támogatás az államnak tudható be, és ily módon nem eredményezett állambevétel-kiesést.
- (117) Ami a társadalombiztosítás felé fennálló adósságok átütetmezését valamint a késelemes fizetés után járó kamatokról való lemondást illeti, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a társadalombiztosítás nem tekinthető vállalatnak. Nem végez gazdasági tevékenységet, mivel közintézmény, melynek feladata a társadalombiztosítás rendszerének irányítása ⁽⁵⁷⁾. Másrészt az adósság átütetmezésére az engedélyt nem maga a társadalombiztosítás adta meg, hanem a pénzügyi és társadalombiztosítási államtitkárok és a miniszterhelyettes helyettes államtitkárnak közös rendelete. Ennek az engedélynek a megadásával az állam ténylegesen lemondott bevételekről, hiszen rendes körülmények között 1 206 millió escudo kamatbevételt kapott volna a függőben levő adósság után. Következésképpen nyilvánvaló, hogy állami források kerültek bevonásra, és hogy a támogatás az államnak tudható be.
- (118) Az RTP-nek juttatott tőkeemeléseket és a televíziós műsorszóró hálózatért eszközölt fizetéseket közvetlenül az állam juttatta, mégpedig állami költségvetésből. Következésképpen nyilvánvaló, hogy ezek a pénzek közpénzek, a Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében.

⁽⁵⁴⁾ A Bíróság 2002. május 16-i ítélete, C-482/99. sz., A Frania Köztársaság kontra Európai Közösségek Bizottsága ügy. EBHT 2002, I-4397. o.

⁽⁵⁵⁾ A Bizottság kifejezetten információkat kért a 2003. június 16-i levelében a C-482/99. sz. ügyben a Bíróság által hozott ítéletben citált mutatókkal kapcsolatban.

⁽⁵⁶⁾ Lásd 70/85. sz. ügy – A Bíróság 1988. február 2-i, 67., 68. és 70/85. sz. egyesített ügyek, Kwekerij Gebroeders van der Kooy BV és mások kontra Európai Közösségek Bizottsága, EBHT 1988., 219. o., 37. pont.

⁽⁵⁷⁾ A Bíróság 1993. február 17-i ítélete, C-159/91. és C-160/91. sz. egyesített ügyek, Christian Poucet kontra Assurances générales de France et Caisse mutuelle régionale du Languedoc-Roussillon, EBHT 1993., I-637. o.

- (119) A Bizottság nem tud egyet érteni a portugál hatóságokkal abban a tekintetben, hogy a kölcsönbe ne kerültek volna bevonásra állami források. Emlékeztetni kell arra, hogy a közpénzek fogalma magában foglalja az állam által e célból kijelölt vagy létrehozott szervezeteknek biztosított előnyöket is⁽⁵⁸⁾. A kölcsönszerződés az RTP és az Állami Hiteligazgatási Intézet által kezelt Köztartozás-rendezési Alap között került megkötésre. Rendelet határozza meg, hogy az intézet a pénzügyminisztérium hatásköre alá tartozik⁽⁵⁹⁾. Következésképpen levonható, hogy a Köztartozás-rendezési Alap által juttatott pénzek közpénzek tekintendők.
- (120) Másrészről a támogatást közvetlenül a portugál államnak lehet betudni tekintettel a társadalmi kommunikáció, a kincstár és a pénzügyi államtitkárok 1998. december 17-i közös rendeletére, amely megállapította a szerződés feltételeit.
- (121) Semmilyen bizonyító információ nem érkezett arra vonatkozóan, hogy az RTP kötvénykibocsátása állami garanciavállalás mellett történt volna. A kötvénykibocsátás ismertető füzetében leírtakkal összhangban az RTP garantálta az adósságszolgálatot. A kibocsátás időpontjában az RTP nem rendelkezett olyan jogállással, amely az állam implicit garanciavállalásából fakadt volna. 1992-ben a vállalat állami vállalatból részvénytársasággá alakult át a 21/92. sz. törvény értelmében. Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a kötvénykibocsátásra piaci feltételek mellett került sor és hogy az állam nem mondott le a bevételekről. Ily módon nem került bevonásra semmilyen állami pénz. A harmadik személyek érvelésével szemben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az a tény, hogy az RTP állami tulajdon nem érinti ezt a konklúziót, mivel az EK-Szerződés nem tekinti azt, hogy állami vagy magántulajdonról van-e szó⁽⁶⁰⁾.
- (122) A Filmművészet támogatásáról szóló 1996. évi szeptemberi jegyzőkönyv tekintetében a Bizottság nem tud egyet érteni a harmadik felek észrevételeivel, miszerint az RTP kiegészítő finanszírozást kapott a Szerződés alapján. Ez a szerződés a legapróbb részletességgel írja le, hogy az RTP-nek milyen módon kell megfelelnie közszolgálati kötelezettségének a filmgyártás támogatásában⁽⁶¹⁾, miközben semmilyen kiegészítő pénzügyi kompenzációt nem helyez kilátásba az RTP számára. Az RTP-nek a filmgyártás területén meglévő kötelezettségeire a pénzügyi kompenzációt már a kompenzációs költségértétek általános rendszere
- lehetővé tette a 21/92. sz. törvénynek megfelelően⁽⁶²⁾. Következésképpen a Szerződést nem lehet külön eseti finanszírozási eszköznek tekinteni. Ily módon a Szerződés önmagában nem eredményez államibevétel-kiesést, lévén, hogy az állam a hivatkozott Szerződés alapján semmilyen kiegészítő pénzeszközt nem juttatott az RTP-nek.
- (123) Az 1996–2000-es átszervezési terv nyilvánvalóan csak egy előtanulmány, melyet az RTP készített, és amelyben a portugál állam részéről semmilyen pénzügyi kötelezettségvállalás sem szerepel. Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy semmilyen közpénz nem kerül itt bevonásra. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban harmadik személyek részéről semmilyen új elem nem került elővezetésre.
- (124) A fentiekben kifejtett észrevételek alapján következtetésként leszögezhető, hogy a filmművészet támogatásáról szóló jegyzőkönyv, az 1996–2000-es átszervezési terv, a rádióműsor-szóró hálózat használati díjainak fizetési kése delmei, valamint a kötvénykibocsátás nem képezett állami támogatást, tekintettel arra, hogy abba semmilyen közpénz nem került bevonásra.

Bizonyos cégek előnyben részesítése

- (125) A közjegyzői és cégbejegyzési illetékek alóli mentesség tekintetében a Bizottságnak meg kellett határoznia, hogy az intézkedés általános adómentességet biztosított-e az RTP-nek, és csakis kifejezetten az RTP-re volt-e érvényes (illetőleg csak állami vállalatokra) nem pedig magán vállalatokra. Ezentúl a Bizottságnak meg kellett határoznia, hogy az RTP valamilyen plusz előnyhöz jutott-e azzal, hogy nem kellett semmilyen közzétételi illetéket fizetnie és hogy az RTP minden egyéb aktívájánál is mentességet élvezett-e a cégbejegyzési illeték megfizetése alól, a 21/92. sz. törvény 11. cikke (2) bekezdése értelmében.
- (126) A Bizottság mindenekelőtt úgy értékelte, hogy az említett 11. cikk célja az volt, hogy felmentse az RTP-t a nyilvántartásba vételi, illetve egyéb, az alapszabály megváltozásával közvetlenül kapcsolatos hasonló költségek alól. Míg az 1. szakasz az alapszabálynak a kollektív személyek országos nyilvántartásába vételének alapvető köteletségéről szól, a 2. szakasz az egyéb nyilvántartásba vételre utal, melyek közvetlenül a vállalat jogi státuszának megváltozása miatt szükségesek (ilyen a tárgyi eszközök, immateriális javak, stb. listája). A portugál hatóságoktól származó információk valóban azt mutatják, hogy az RTP nem élvezett általános mentességet a cégbejegyzési illetékek alól, tekintettel arra, hogy számos alkalommal fizetett közjegyzői és cégbejegyzési illetéket a vállalat átalakulása kapcsán, a részvénytársasággá történt átalakulás után⁽⁶³⁾. Következésképpen a Bizottság nem ért egyet az érintett felek észrevételeivel abban az értelemben, hogy az RTP általános mentességet élvezett a közjegyzői és cégbejegyzési illetékek alól.

⁽⁵⁸⁾ A Bíróság 1999. június 17-i ítélete, C-295/97. sz. ügy, Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA kontra International Factors Italia SpA (Ifitalia), Dornier Luftfahrt GmbH és Ministero della Difesa, EBHT 1999., I-3735. o., 35. pont

⁽⁵⁹⁾ A 160/96. sz. törvényerejű rendelet 1. cikke.

⁽⁶⁰⁾ Lásd a Bizottság közleményének 1.2. pontját az EK-Szerződés 87. és 88. cikkeinek a garanciavállalás formájában nyújtott állami támogatásokra való alkalmazásáról (HL C 71., 2000.3.11., 14. o.).

⁽⁶¹⁾ A 21/92. sz. törvény 4. cikke (1) bekezdésének 3. pontja, az 1993. évi közszolgálati szerződés 5. cikke (1) bekezdésének j) pontja, és az 1996. évi közszolgálati szerződés 7. cikke (1) bekezdésének m) pontja rendelkezéseinek megfelelően.

⁽⁶²⁾ A 21/92. sz. törvény 5. cikke.

⁽⁶³⁾ A portugál hatóságok hivatalos értesítője, 1995. december 14.

- (127) A Bizottság másodsorban egyetért a portugál hatóságokkal abban, hogy a 21/92. sz. törvény 11. cikke (1) bekezdése – amely alapján az RTP mentesült közjegyzői és cégbejegyzési illetékek megfizetése alól – nem biztosított az RTP számára különleges előnyt. Megerősíti a 84/88 sz. törvény alkalmazását az RTP speciális esetére, mely szerint az állami vállalatok törvényerejű rendelet révén átalakíthatók részvénytársasággá, mivel annak a törvényerejű rendeletnek, amely az átalakulásról rendelkezik, kell jóváhagynia a részvénytársaság alapszabályát és a megfelelő jogcímet megteremtene az összes szükséges cégbejegyzési eljáráshoz.
- (128) A részvénytársasággá átalakult állami vállalatokkal szembeni eltérő bánásmód a rendszer belső logikájából fakad és nem biztosít ezen cégek számára külön előnyt, mivel hiányoznak azok a tényezők, amelyek indokolják az illetékeket. A közjegyzői okirat gyakorlata azért szükséges, hogy hitelesíteni lehessen egy vállalat alapító vagy módosító okiratait, és azokat törvényes erőre lehessen emelni. Mindazonáltal úgy tűnik, hogy ezek az okiratok főlegesenek olyan vállalatoknál, amelyek jogállása jogszabály alapján részvénytársasággá változott, hiszen a jogszabály már rendelkezik a szükséges törvényes hatállyal.
- (129) A cégbejegyzési illetékekkel kapcsolatos érvelés érvényes a közzétételi díjjal kapcsolatban is. Közhatalmi felelősségi köréből eredően az állam köteles a Köztársasági Közlönyben kihirdetni a törvényi változásokat. Tekintettel arra, hogy az RTP új alapszabályát jóváhagyó 21/92. sz. törvényt az állam már közzétette, szükségtelen volt egyéb közzétételi kötelezettséget róni az RTP-re, amely kötelezettségeknek ugyanakkor a magán cégeknek meg kell felelniük. A Köztársasági Közlöny tartalmazza az RTP alapszabályának egészét, amellyel következképpen megfelelt a nyilvántartásba vételi és harmadik felek tájékoztatása kötelezettségének.
- (130) Harmadsorban a Bizottság egyetértett a portugál hatóságokkal abban, hogy a 21/92. sz. törvény 11. cikke (2) bekezdése – mely szerint az RTP mentesült a vállalat jogállásának megváltozásával közvetlenül kapcsolatos egyéb nyilvántartásba vételi illetékek megfizetése alól – nem biztosított az RTP számára külön előnyt. A 21/92. sz. törvény 11. cikke (2) bekezdése csak megerősíti a 404/90. sz. törvényerejű rendelet 1. cikkének alkalmazását, mely szerint a cégek felmentést kaphatnak az együttműködéshez vagy összevonáshoz szükséges ingatlanátadásokkal kapcsolatos áfa-, és illetékfizetési, valamint más, egyébként törvényben előírt, ezzel összefüggő fizetési kötelezettség alól. A 404/90. sz. törvényerejű rendelet minden olyan vállalatra érvényes volt, amelyik együttműködési vagy összevonási eljárás alá esett 1993. december 31-e előtt. Az RTP-nek egyéb nyilvántartásba vételi illeték alóli felmentése nem biztosított számára külön előnyt, hiszen érvényes volt valamennyi, hasonló helyzetű vállalatra.
- (131) A harmadik felek és a portugál hatóságok észrevételeinek mérlegelése után a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a társadalombiztosítás és az RTP közötti eredeti megállapodás nem tekinthető egy magán üzemeltető tipikus viselkedésének. A jogvita arról szólt, hogy a társadalombiztosításnak az adott előírásokról kialakított értelmezése, ahogy a 12/83. sz. szabályrendeletben rögzítésre került, jogilag helyes volt-e. Ez a megállapodás megerősítette az RTP-nek a tárgyban képviselt értelmezését, alátámasztva egy adószakértő véleményével, aki arra a következtetésre jutott, hogy a szabályrendelet alkotmányellenes volt. Ugyanakkor a megállapodás nyomán a szabályrendeletet nem hatálytalanították. Következésképpen azt kell leszögezni, hogy a támogatást az RTP-re szelektív módon alkalmazták, anélkül, hogy a társadalombiztosítás hivatkozott előírásainak értelmezését más cégekkel szemben megváltoztatták volna.
- (132) Másrésztől a Bizottság nem ért egyet a portugál hatóságokkal abban, hogy a tartozás átütetkezésének engedélyezése, valamint a bírságokról és kamatokról való lemondás általános rendszer keretében történt, ami érvényes volt valamennyi, hasonló helyzetű vállalatra a 411/91. sz. törvényerejű rendelet alapján, és hogy ennek következtében semmilyen külön előnyt nem jelentett az RTP számára.
- (133) Jelen határozat célja annak meghatározása, hogy ennek a rendszernek az alkalmazása szelektív módon történt-e, anélkül hogy véleményt mondana a rendszer szelektív vagy általános jellegéről.
- (134) Azt bizonyítandó, hogy az átütetkezés elengedhetetlen a vállalat életképességének biztosításához, a 411/91. sz. törvényerejű rendelet egy gazdasági-pénzügyi tanulmány elkészítését írja elő. Az RTP soha nem készítette el ilyen – a 411/91. sz. törvényerejű rendelet 2. cikke 3. pontja szerinti – életképességi tanulmányt.
- (135) Ezenfelül a 2. cikk (1) bekezdésének d) pontja szerinti feltevél nem volt alkalmazható az RTP-re, lévén, hogy az adósság rendezése nem állami beavatkozás nyomán történt. A Bizottság nem ért egyet a portugál hatóságokkal, akik azzal érvelnek, hogy az állami beavatkozás története érintette az adós vállalat működését, és hogy az RTP törvényi szabályozás hatálya alá esett az állami beavatkozás idején. Noha az RTP külön igazgatási rendszerbe tartozott 1977-ben ⁽⁶⁴⁾, ez a rendszer véget ért az RTP 1980. évi alapszabályának elfogadásával, márpedig a társadalombiztosítással szembeni tartozás az 1983 és 1989 közötti időszakban halmozódott fel. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy az RTP-nek engedélyezett adósságrendezés nem ítélt meg egy általános rendszer keretében, összhangban a 411/91. sz. törvényerejű rendelettel, tekintettel arra, hogy az RTP nem felelt meg az ebben az adósságrendezés engedélyezéséről szóló törvényben lefektetett kritériumoknak. Következésképpen a támogatást szelektív módon alkalmazták az RTP-re.

⁽⁶⁴⁾ A 91/A/77. sz. törvényerejű rendelet rögzítette, hogy a szerkezeti válság miatt az RTP-t egy Közigazgatási Bizottság kell, hogy irányítsa.

- (136) Másrészt a tartozás átütemezésének engedélyezésénél az államnak állami- vagy magánhitelező módján kellett volna eljárnia, amely megpróbálja visszaszerezni a neki járó összegeket, és aki ennek érdekében átütemezési megállapodásokat köt a törlesztést megkönnyítendő ⁽⁶⁵⁾. Az állam által alkalmazott késedelmi kamatlábnak meg kellene egyeznie azzal a kamatlábbal, amelyet egy magánhitelező alkalmazna hasonló helyzetben. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy ha egy magánhitelező bírósági eljárást indít egy adósság behajtására, akkor legalább a törvényes kamatlábat érvényesíteni tudja. Következésképpen a portugál hatóságok azzal, hogy nem követelték kamat megfizetését – dacára a végrehajtási mechanizmusok meglétének – nem úgy jártak el, mint egy magánhitelező, aki megpróbálta volna a legnagyobb kamatlábat elérni. Ezen túlmenően a társadalombiztosítás felé fennálló tartozás 1983–1989 között halmozódott fel, átütemezésére pedig csak 1993-ban került sor. Ilyen feltételek között egy magánhitelező nem engedélyezte volna az adósság hasonló mértékű felhalmozódását ilyen hosszú időn keresztül anélkül, hogy ne kezdeményezett volna behajtási eljárást. Következésképpen ilyen támogatás külön előnyt látszik biztosítani az RTP-nek.
- (137) Ami a televíziós- műsorszóró és jelközvetítő hálózat átadásáért fizetett összeget illeti, a Bizottság nem tudja figyelembe venni harmadik személyek észrevételeit, akik kétségbe vonják a rádióműsorszóró hálózat értékének kiszámítását. A Bizottság az RTP finanszírozásáról szóló, 1996. október 2-i határozatában már leszögezte, hogy az állam által az RTP-nek a hálózatért fizetett ár megfelelt a piaci értéknek, és nem jelentett állami támogatást ⁽⁶⁶⁾. Ezt a következtetést a SIC nem vitatta az Elsőfokú Bíróság előtt ⁽⁶⁷⁾.
- (138) Másrészt a Bizottság nem ért egyet azokkal az észrevételekkel, amelyek azt állítják, hogy a kompenzáció nem indokolt, lévén, hogy a televíziós műsorszóró és jelközvetítő hálózat az állam finanszírozásával épült ki. A Bizottság úgy tekinti, hogy az állam befektetői szerepe nem tévesztendő össze közhatalmi szerepével. Jóllehet az állam 100 %-os tulajdonosa volt az RTP-nek és 100 %-os tulajdonosa lett a TDP-nek, a két vállalat átláthatósági okokból jogilag és pénzügyileg független maradt. A hálózat az RTP vagyonát képezte. Következésképpen az állam által az RTP közintézménynek az – RTP vagyonából leválasztani szándékozott – hálózatért piaci értéken juttatott kompenzációja nem juttatott semmilyen pénzügyi előnyt a vállalatnak, lévén, hogy a kompenzáció megfelelt a szóban forgó vagyontárgyak tényleges értékének. Következésképpen a támogatás nem jelentett semmilyen előnyt az RTP-nek, nem képezett állami támogatást az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében.
- (139) A harmadik felek és a portugál hatóságok észrevételeinek értékelése után a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az 1994–1997 között végrehajtott tőkeemelések pénzügyi előnyt juttattak az RTP-nek. Ahogy a 3. táblázatból megállapítható – az RTP tőkeemeléskor fennálló gyenge pénzügyi helyzetét számításba véve – egyetlen magánbefektető sem injektált volna tőkét a vállalatba, mivel ésszerű áron semmiféle megtérülésre sem számíthatott volna. És valóban, az RTP pénzügyi helyzete – a tőkeinjekciók dacára – tovább romlott. Sem a portugál hatóságok, sem harmadik személyek nem állították, hogy a portugál állam a tőkeinjekció során úgy járt volna el, mint egy magánbefektető.
- (140) A Bizottság nem ért egyet a portugál hatóságokkal abban, hogy az 1998-ban juttatott kölcsön piaci feltételek között bonyolódott volna. Ahhoz, hogy ne állami támogatást képezzen, a kölcsön feltételeinek (a kölcsönhöz rendelt garancia és kamatláb) tükrözniük kell a kölcsönműveletben benne rejlő kockázatot ⁽⁶⁸⁾. A kockázat következtésképpen az, hogy a kamatláb magasabb akkor, amikor egy cég olyan gazdasági-pénzügyi helyzetben van, amelyben megbízhatósági foka alacsonyabb annál, mint amit egy pénzintézet elvárna a kölcsön megadásához.
- (141) Ahogy a 3. táblázatból megállapítható, abban az időben, amikor a kölcsönszerződés létrejött, az RTP súlyos pénzügyi nehézségekkel küzdött, mivel a kötelezettségek meghaladták a vállalat aktívájának értékét, és a likviditási helyzet negatív volt. Ily módon a vállalat technikai csődben volt.
- (142) Először is utalni kell arra, hogy a kölcsön „alarendelt” kölcsön volt, azaz nem tartalmazott semmilyen, vagyontárgyra épülő garanciát, és a vállalat csődje esetén, rangsora a törlesztésben az összes hitelező után, de a részvényesek előtt helyezkedik el. A vagyontárgyra épülő megfelelő garancia hiánya ennél a kölcsönnél világosan jelzi, hogy nem a piaci körülmények között juttatták és tartalmazott támogatást. Az RTP-nek a kölcsön megítélésekor fennálló technikai csődhelyzetére tekintettel, egyetlen pénzintézet sem adott volna a vállalatnak „alarendelt” kölcsönt, lévén hogy az RTP részéről való törlesztés kilátásai gyengék voltak. A kölcsönt valóban nem magán pénzintézet utalta ki, hanem a Köztartozás-rendezési Alap.

⁽⁶⁵⁾ C-342/96. sz. ügy.

⁽⁶⁶⁾ NN 141/95., a *Radiotelevisão Portuguesa finanszírozása* (HL C 67., 1997.3.4., 10. o.).

⁽⁶⁷⁾ T-46/97. sz. ügy.

⁽⁶⁸⁾ Az EGK-Szerződés 92. és 93. cikkeinek, valamint a Bizottság 80/723/EGK irányelve 5. cikkének a termelői ágazat állami vállalkozásaira való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény a tagállamok felé (HL C 307., 1993.11.13., 3. o.)

(143) Másodsorban hivatkozni lehet arra, hogy a kölcsönnél alkalmazott kamatláb nem tükrözte világosan a kölcsönben rejlő kockázatot. Nemcsak alacsonyabb a Bizottság által – a kamattámogatásokban tartalmazott támogatási mérték kiszámításához – általában használatos referenciakamatláb⁽⁶⁹⁾, de rendes körülmények között egy piaci szereplő a biztos garanciákon túl olyan kamatlábat kérne, ami kompenzálná a nemtörlesztés jelen esetben magas kockázatát.

(144) Tekintettel arra, hogy az RTP pénzügyi helyzete olyan volt, hogy rendes feltételek között nem kaphatott volna „alarendelt” kölcsönt, a kiutalt kölcsön valóban támogatással ért fel, és előnyt jelentett az RTP számára.

(145) Az előzőekben leírtakra tekintettel a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a társadalombiztosítás felé fennálló tartozás átütemezése, az 1994–1997. időszakbeli tőkeinjekciók és az 1998-ban nyújtott kölcsön gazdasági-pénzügyi előnyt biztosított a konkurensokkal szemben, akik ilyen pénzeket nem kaptak.

A verseny torzulása

(146) A portugál televíziópiac legkésőbb 1992-ben megnyílt, ennél fogva voltak konkurensok a piacon abban az időszakban, amikor az RTP a különböző támogatásokat kapta. 1992 februárjában adtak ki műsorszórási engedélyt a SIC és TVI televíziós magántársaságoknak és 1992 októberében a SIC sugározni kezdett Portugáliában.

(147) A Bizottság nem ért egyet a portugál hatóságok álláspontjával, miszerint a társadalombiztosítás felé fennálló tartozással kapcsolatos megállapodás nem merítené ki az állami támogatás fogalmát, tekintettel arra, hogy maga a tartozás a portugál műsorszóró piac szabad versenyre való megnyitása előtt jött létre. A pénzügyi kedvezményt az RTP 1993 májusában – a műsorszóró piac szabad versenyre való megnyitását követően – kapta és ezzel következképpen alkalmas volt gazdasági előny nyújtására az RTP számára.

(148) A fentiekre való tekintettel a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az állam által adott támogatások gazdasági-pénzügyi előnyt jelenthettek az RTP számára a konkurensokkal szemben, akik ilyen pénzeket nem kaptak, és ily módon torzíthatták a versenyt a 87. cikk 1. pontja értelmében.

⁽⁶⁹⁾ A referenciakamatláb az ötéves bankközi swaps kamatlábon alapszik, melynek értékét bónusz egészíti ki (HL C 273., 1997.9.9., 3. o.). A portugál referenciakamatokat 1997. január 1-je után lásd: http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/others/reference_rates.html.

A tagállamok közötti uniós kereskedelem érintettsége

(149) A 87. cikk (1) bekezdésének rendelkezései vonatkoznak az állami támogatásokra, amennyiben azok érintik a tagállamok közötti uniós kereskedelmet. Ez az eset áll fenn, ha a szóban forgó tevékenységek közösségen belüli kereskedelem tárgyát képezik. Jelen eljárás keretében a kedvezményezett RTP végez tevékenységet a nemzetközi piacon. Valóban, az UER-en (Európai Állami Televíziók Szövetsége – *União das Televisões Públicas Europeias*) keresztül televíziós programokat cserél, és részt vesz az Eurovízió rendszerében ⁽⁷⁰⁾. Ezenfelül az RTP közvetlen konkurenciában áll olyan magán műsorszóró társaságokkal, amelyek tevékenységet folytatnak a nemzetközi műsorszórási piacon, és amelyeknek nemzetközi tulajdonosi szerkezetük van ⁽⁷¹⁾.

(150) Következésképpen leszögezhető, hogy az RTP-nek nyújtott támogatások érintették a tagállamok közötti kereskedelmet a 87. cikk (1) bekezdése értelmében.

Konklúzió az eseti támogatások támogatásjellegéről

(151) A fentiekre való tekintettel le kell szögezni, hogy az RTP-nek előírt közszolgálati esetleges kötelezettségeken túlmenően az EK-Szerződés 87. cikk (1) bekezdése értelmében állami támogatások kerültek bevonásra a következő intézkedésekbe: társadalombiztosítás felé fennálló tartozás átütemezése, az 1994–1997-es időszak tőkeinjekciói és az 1998-ban nyújtott kölcsön.

(152) Mindazonáltal – ahogy fentebb említésre került – az RTP-re közszolgálati műsorszórási kötelezettséget róttak. Az Európai Közösségek Bírósága az Altmark-ítéletben kijelentette, hogy a közszolgálati költségek kompenzálását szolgáló állami támogatások – az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésével összhangban – nem számíthatnak bele az állami támogatás fogalmába, a következő négy feltétel együttes teljesülése esetén ⁽⁷²⁾:

– a kedvezményezett cégnek ténylegesen megbízással kell rendelkeznie közszolgálati kötelezettségek ellátására, és ezeknek a kötelezettségeknek világosan meghatározottaknak kell lenniük,

⁽⁷⁰⁾ Lásd az Elsőfokú Bíróság 2002. október 8-i ítéletét, T-185/00., T-216/00., T-299/00. és T-300/00. sz. egyesített ügyek, Métropole Télévision SA (M6) (T-185/00), Antena 3 de Televisión, SA (T-216/00), Gestevisión Telecinco, SA (T-299/00) és SIC Sociedade Independente de Comunicação, SA (T-300/00) kontra Európai Közösségek Bizottsága, EBHT 2002. II-3805. o.

⁽⁷¹⁾ A Bíróság joggyakorlatával összhangban, ha egy támogatás megerősíti egy vállalat helyzetét az uniós kereskedelemben tevékenykedő más konkurens vállalatokkal szemben, akkor azt úgy kell értelmezni, hogy a támogatás befolyásolja a nevezett uniós kereskedelmet. A Bíróság 1980. szeptember 17-i ítélete, 730/79. sz. ügy, Philip Morris Holland BV kontra Európai Közösségek Bizottsága, EBHT 1980., 2671. o., 11. pont; A Bíróság 1991. március 21-i ítélete, C-303/88. sz. ügy, Olasz Köztársaság kontra Európai Közösségek Bizottsága, EBHT 1991., I-1433., 17. pont; A Bíróság 2000. szeptember 19-i ítélete, C-156/98. sz. ügy, Németországi Szövetségi Köztársaság kontra Európai Közösségek Bizottsága, EBHT 2000., I-6857., 33. pont.

⁽⁷²⁾ A Bíróság 2003. július 24-i ítélete, C-280/00 sz. ügy, Altmark Trans GmbH és Regierungspräsidium Magdeburg kontra Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (EBHT 2003., I-7747. o. még nem tették közzé).

- objektív és átlátható módon előre le kell fektetni azokat a paramétereket, amelyek alapján a kompenzáció kiszámításra kerül,
 - a kompenzáció nem haladhatja meg azt a mértéket, ami szükséges a közszolgálati kötelezettségek ellátásával keletkezett költségek részleges vagy teljes fedezéséhez, számításba véve a befolyt bevételeket, valamint nevezett kötelezettségek végrehajtásával szerzett ésszerű hasznot,
 - ha a cég kiválasztása nem nyilvános pályázat útján történik, a szükséges kompenzáció szintjét egy átlagos, jól vezetett és megfelelően felszerelt cég által a nevezett kötelezettségek ellátásához eszközölt költségek elemzése alapján kell meghatározni.
- (153) Az első és harmadik feltételtől eltekintve, a (151) pontban említett eseti támogatások az alább következő okokból nem elégitik ki az Altmark-ítélet második és negyedik feltételét.
- (154) Az nyilvánvaló, hogy a társadalombiztosítással kötött megállapodás és a kölcsön útján nyújtott finanszírozás nem olyan kompenzációs rendszerbe illeszkedett, amelyben a paramétereket objektív és átlátható módon előzetesen lefektették (második feltétel). Ezzel ellentétben a paraméterek az államnak betudható eseti döntéseken alapultak.
- (155) Ezenfelül, ahogy a (61) pontban rögzítésre került, a közszolgálati szerződés külön előírta a közszolgálati tevékenységek érdekében felszerelésekre fektetett beruházások finanszírozásának lehetőségét tőkeinjekciók alapján. A közszolgálati szerződések nem korlátozták a beruházásokat a közszolgálat területére, sem nem határozták meg világosan az állami részvétel feltételeit és határait, hiszen csak annak lehetőségét helyezték kilátásba, hogy az állam részvényes minőségében részt vesz az RTP beruházásaiban. Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a tőkeinjekciók sem értékelhetők kompenzációs rendszer keretében, amelyben a paramétereket objektív és átlátható módon előzetesen lefektették volna.
- (156) Másrészt nyilvánvaló, hogy az RTP-t nem nyilvános pályázat útján választották ki, ami garantálná a lehetséges legalacsonyabb költségszintet. Nincsenek arra utaló jelek, hogy az eseti kifizetések összegét egy átlagos vállalat által viselt költségek elemzése alapján határozták volna meg (negyedik feltétel).
- (157) A fentiekre való tekintettel nyilvánvaló, hogy jelen esetben nem teljesül az Altmark-ítélet valamennyi feltétele. Következésképpen a (151) pontban említett támogatásokat állami támogatásnak kell ítélni az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdése értelmében.

A támogatások összeférhetőségének megítélése

- (158) A Bíróság rendszeresen úgy ítélte meg, hogy a 86. cikk mentességet adhat az általános gazdasági érdekű szolgáltatással (ÁGÉSZ) megbízott vállalatok állami támogatásának tilalma alól. Az Altmark-ítélet implicite megerősítette, hogy az ÁGÉSZ-t nyújtó vállalat által viselt költségek kompenzálására adott állami támogatások ÁGÉSZ összeegyeztethetőnek tekinthetők a közös piaccal, amennyiben megfelelnek az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésében foglalt feltételeknek ⁽⁷³⁾.
- (159) A Bíróság rávilágított, hogy egy támogatásnak együttesen kell megfelelnie a meghatározás, a jogosultság és az arányosság elveinek ahhoz, hogy felmentést kaphasson. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy ezen elvek vonatkozásában a belső kereskedelem kérdése nem került ellentétbe a Közösség érdekeivel.
- (160) A Bizottságnak a műsorszóró közszolgálatnak nyújtott állami támogatásokra vonatkozó szabályok alkalmazásáról szóló közleménye ⁽⁷⁴⁾ kifejti, hogyan alkalmazandók ezek az elvek a műsorszórás területén. A közleménnyel összhangban a Bizottságnak azt kellett értékelnie, hogy ⁽⁷⁵⁾:
- az RTP tevékenységei megfeleltek-e azon közszolgálati kötelezettségnek, amelyet a tagállam világosan meghatározott (meghatározás),
 - a portugál hatóságok hivatalosan is az RTP-re bízták-e ezen szolgáltatás nyújtását (jogosultság),
 - a finanszírozás arányos-e a közszolgálat likvid költségeivel.

⁽⁷³⁾ Ibidem, 101–109. pontok. Ezeknél a pontoknál a Bíróság azt vizsgálta, hogy a szállító cégeknek eszközölt – állami támogatásnak minősített – bizonyos állami kifizetéseknél összeegyeztethetők a közös piac elvével, a Szerződés 77. cikkének értelmében, mégpedig közszolgálati kötelezettség teljesítésének fizetése címén. A Bíróság nem zárta ki ezt a lehetőséget, mivel a szállítás területére átültetett jogszabályban előírt feltételek egyszerre teljesültek. Ezt az érvelést kell *mutatis mutandis* alkalmazni a 86. cikk (2) bekezdése alapján olyan – nemcsak szállító – cégekre, amelyekre ÁGÉSZ szolgáltatást bíztak.

⁽⁷⁴⁾ HL C 320., 2001.11.15., 5. o.

⁽⁷⁵⁾ Lásd rádióműsor-szórás közlemény 29. pontja.

Meghatározás

(161) Ahogy ez megerősítést nyert az Amszterdami Szerződésben⁽⁷⁶⁾ és a műsorszórásról szóló közleményben⁽⁷⁷⁾, a tagállamok feladata a közszolgálati műsorszóró vállalat közszolgálati jogosultságainak meghatározása. A műsorszórás területén a Bizottság szerepe arra korlátozódik, hogy ellenőrizze, hogy van-e a közszolgálat meghatározásában bármely esetleges nyilvánvaló hiba. Ilyen hiba a közszolgálat meghatározásában elkövetett visszaélést jelentene.

(162) Tekintettel a rádióműsor-szórás területének sajátos jellegére, a Bizottság legitimnek ítéli meg azt a meghatározást, amely egy meghatározott műsorszóró intézményre egy kiegyensúlyozott és változatos program sugárzását bízta a Szerződés magyarázó rendelkezéseinek megfelelően⁽⁷⁸⁾. Egy ilyen meghatározás egybevág egy adott társadalom demokratikus, társadalmi és kulturális igényeinek való megfelelés céljával.

(163) Amint ez az (51) és (52) pontokban kifejtésre került, a 21/92 sz. törvény és a közszolgálati szerződések értelmében az RTP köteles volt – általános televíziós közszolgálat címén – két csatorna sugárzását biztosítani általános lefedettséggel. Emellett az első csatorna általánosabb programot köteles kínálni, a második csatorna pedig specifikusabb nézőközönséghez kell, hogy forduljon. Másrészt, ahogy ez az (53) és (54) pontokban kifejtésre került, a 21/92. törvény és a közszolgálati szerződések részletesebben meghatározták az RTP kötelezettségeit a programok tartalmát, a nemzetközi együttműködést és egyéb kötelezettségeket illetően.

(164) Noha az RTP műsorszórási közszolgálati kötelezettsége minőségileg és eléggé tág értelemben került meghatározásra, az Amszterdami Szerződés magyarázó rendelkezéseinek megfelelően, a Bizottság az ilyen „tág” meghatározást legitimnek ítéli meg⁽⁷⁸⁾. Következésképpen a Bizottság legitimnek ítéli meg az RTP közszolgálatának

általános definícióját, mely szerint két televíziós csatornát országos lefedettséggel kell szórnia, amelyből az egyik általánosabb, a másik pedig specifikusabb nézőközönségre fókuszál. Úgy tekinthető, hogy egy ilyen meghatározás kielégíti a portugál társadalom demokratikus, társadalmi és kulturális igényeit.

(165) A Bizottság legitimnek ítéli meg a kötelezettségeket is, amelyek részletesen meghatározzák, hogyan kell az RTP-nek megfelelnie általános közszolgálati műsorszórási kötelezettségének. Ezek a kötelezettségek valóban tekinthetők úgy, hogy kielégítik a portugál társadalom demokratikus, társadalmi és kulturális igényeit, összhangban az Amszterdami Szerződés szövegezésével.

(166) A Bizottságnak – bár legitimnek ítéli meg az RTP közszolgálati feladatát – mindazonáltal ellenőriznie kell, hogy ez a meghatározás tartalmaz-e bármilyen nyilvánvaló hibát.

(167) A „Televízió határok nélkül” irányelv 45. hivatkozására tekintettel a Bizottság el tudja fogadni, hogy a közszolgálati műsorszóró vállalatok közszolgálat-definíciója magában foglalja azt a köteleességet, hogy azok lényegesen járuljanak hozzá az európai audiovizuális gyártásba eszközölt beruházáshoz, ha az abból eredő filmművészeti jogok lehetővé teszik az alkotások közszolgálati televízióban való sugárzását⁽⁷⁹⁾.

(168) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy az RTP filmművészet-támogatási kötelezettsége belefér a közszolgálati műsorszórási keretbe, tekintettel arra, hogy az RTP rendszeresen levétít a közszolgálati televízióban olyan filmeket, melyeknek forgalmazási jogát megszerezte.

⁽⁷⁶⁾ A Szerződés úgy tekinti, hogy a közszolgálati műsorszórás minden társadalom természetes demokratikus, szociális és kulturális igényeihez – ahogy a társadalmi kommunikáció plurális volta megőrzésének szükségleteihez is – tartozik közvetlenül. Specifikusabban fogalmazva: a tagállamok rendelkeznek „a műsorszóró közszolgálat finanszírozása ellátásának jogkörével (...) feltéve, hogy ez a finanszírozás közszolgálati feladatok ellátására kerül biztosításra az egyes tagállamok által kijelölt, meghatározott és megszervezett műsorszóró intézmények számára, és hogy ez a finanszírozás nem érinti az uniós belső kereskedelem, illetve szabadverseny feltételeit a közérdek megsértésével, ezen közszolgálati feladat teljesítése során”.

⁽⁷⁷⁾ Lásd a közlemény 33. pontját.

⁽⁷⁸⁾ *Ibidem*.

⁽⁷⁹⁾ A Tanács 1989. október 3-i 89/552/EKG irányelve televíziós műsorszóró tevékenységre vonatkozó törvényi, szabályozói és közigazgatási rendelkezések tagállamok közötti koordinációjáról (HL L 298., 1989.10.17., 23. o.). Az 5. cikk értelmében: „a tagállamok ügyelnek arra, hogy televíziós műsorszóró intézmények műsoridejük legalább 10 %-át (...) vagy, alternatív megoldásként, (...) programköltségvetésük legalább 10 %-át televíziós műsorszóró intézmények független producereitől származó európai műveknek tartsák fenn”.

Ezen túlmenően, a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EKG tanácsi irányelvet módosító, 1997. június 30-i 97/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 202., 1997.7.30., 60. o.) 45. preambulumbekzdésével összhangban: „az európai audiovizuális gyártást támogató célt a tagállamok úgy követhetik (...), hogy meghatározott műsorszóró intézményeknek közérdekű feladatot határoznak meg, amely magában foglalja az európai filmgyártásba történő befektetéshez való lényeges hozzájárulás kötelezettségét is”.

(169) Következésképpen a Bizottság nem tud egyetérteni az érintett felek által tett észrevételekkel, miszerint az RTP-nek a filmművészettel és a vonatkozó finanszírozással kapcsolatos kötelezettsége diszkriminatív lenne. Az érintett felek azzal érveltek, hogy a televíziós műsorszóró magáncégek is kötnek megállapodásokat a portugál hatóságokkal a filmművészet támogatásáról, és amelyek után semmilyen kompenzációs költségtérítés sem jár. A Bizottság úgy tekinti, hogy meg kell különböztetni az állam és a televíziós műsorszóró magáncégek között a filmművészet támogatása tárgyában önkéntes alapon létrejött megállapodásokat az RTP-nek előírt közszolgálati kötelezettségétől, mely szerint köteles filmművészeti alkotásokat sugározni és finanszírozni. Nyilvánvaló, hogy az RTP-re kifejezetten közszolgálati funkcióként bízták bizonyos filmművészeti alkotások támogatását, amelyeket azután közszolgálati televízióprogramként sugároz, míg a televíziós műsorszóró magáncégek ilyen közszolgálati szerepet nem bíztak. Igazság szerint az RTP eszközzé vált az állam kezében a filmművészet támogatására. Az RTP-nek a filmművészettel kapcsolatban esetlegesen adott előnyök állami támogatást jelenthetnek, és így is kell értékelni azokat. Jelen határozat nem prejudikál a filmproducereknek juttatott lehetséges előnyök esetleges megítélésével.

(170) A fentiekre való tekintettel a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az RTP által a közszolgálati csatornákon sugárzott portugál filmművészeti alkotások társfinanszírozása tekinthető különleges legitim kötelezettségnek, amely szükséges az RTP általános közszolgálati műsorszórási kötelezettségének való megfeleléshez. Következésképpen ez a kötelezettség nem jelent nyilvánvaló hibát.

(171) Mindazonáltal a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az RTP-vel szemben támasztott törvényi kötelezettség „egyéb, *ad-hoc* alapon meghatározandó, szolgáltatás nyújtására”⁽⁸⁰⁾ nem eléggé pontosan megfogalmazott ahhoz, hogy a Bizottság előre és elegendő jogi biztonsággal meg tudja ítélni, hogy ilyen szolgáltatást lehet-e közszolgáltatásnak tekinteni. Noha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az „egyéb, pontosítandó szolgáltatások” nincsenek elég világosan meghatározva, azt is megállapítja, hogy ezen rendelkezés ürügyén nem történt semmilyen kifizetés a vizsgálat tárgyát képező időszakban⁽⁸¹⁾.

(172) A fentiek figyelembevételével a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az RTP tevékenységei – a 21/92. sz. törvény rendelkezéseivel és a közszolgálati szerződésekben újonnan meghatározottakkal összhangban – világosan meghatározott közszolgálati kötelezettséget jelentenek. Noha az „egyéb, *ad-hoc* alapon meghatározandó egyéb

szolgáltatások” nyújtására vonatkozó kötelezettség nem eléggé pontosan megfogalmazott ahhoz, hogy előre le lehessen szögezni, hogy az ilyen jogcímen nyújtott valamennyi szolgáltatás közszolgáltatásnak tekinthető, mégis ezen rendelkezés ürügyén nem történt semmilyen kifizetés az 1992–1998-as időszakban.

Jogosultság

(173) A Bizottságnak elsősorban azt kell megítélnie, hogy a közszolgálati kötelezettségeket a finanszírozás kedvezményezettjére bízták-e.

(174) A rádió műsorszóró műsorszórásra vonatkozó közleménynek megfelelően a Bizottságnak ellenőriznie kell, hogy a közszolgálati jogosultságokat az RTP-re hivatalos okirat formájában bízták-e⁽⁸²⁾.

(175) Amint az 55. pontból megállapítható, a közszolgálati kötelezettségeket az RTP-re világosan, több törvény és szerződés értelmében bízták: az 58/90. sz. törvény 5. cikke, a 21/92. sz. törvény 4. cikke és 5. cikkének (1) bekezdése és a közszolgálati szerződések 1. pontja.

(176) A Bizottság nem kapott semmilyen észrevételt az érintett felek részéről vagy a portugál kormánytól arra vonatkozóan, hogy a közszolgáltatást nem bízták volna megfelelően az RTP-re hivatalos okiraton keresztül. A rádióműsorszórásra vonatkozó közleménynek megfelelően és a fentebb említett törvényekre és szerződésekre tekintettel a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy semmi kétség sincsen afelől, hogy az RTP-t közszolgálati televíziós kötelezettségek kötötték, és következésképpen a közszolgálati jogosultságot hivatalosan az RTP-re bízták.

(177) Annak ellenőrzésén túlmenően, hogy a közszolgálati funkciót az RTP-re egy hivatalos okiraton keresztül bízták rá, azt is ellenőrizni kell, hogy az a közszolgáltatást az előírtaknak megfelelően teljesítette-e. Ahogy az 56–59. pontokban már megállapításra került, különböző ellenőrzési mechanizmusok lettek kialakítva azért, hogy meg lehessen bizonyosodni arról, hogy az RTP az előírtaknak megfelelően teljesíti közszolgálati kötelezettségét.

(178) Először is az RTP közszolgálati kötelezettségeiről köteles volt jelentéseket, illetve könyvvizsgáló iroda szakvéleményével alátámasztott terveket készíteni. Az RTP ténylegesen készített jelentéseket a közszolgálati kötelezettségeiről az 1992 és 1998 közötti időszakban, amelyek leírták az egyes közszolgálati kötelezettségek teljesítését, és amelyek analitikus könyvelési rendszer szerint társították az egyes kötelezettségekhez kapcsolódó költségeket.

⁽⁸⁰⁾ A korábbi közszolgálati szerződés 13. cikke és az új közszolgálati szerződés 7. cikke, (1) bekezdésének a) pontja.

⁽⁸¹⁾ A portugál hatóságok hivatalos értesítője, 1999. június 30.

⁽⁸²⁾ A rádió műsorszórására vonatkozó közlemény, 40. pont.

- (179) Másodsorban a pénzügyminiszter és a kormánynak a társadalmi kommunikációért felelős tagja ellenőrizte a közszolgálati szerződés végrehajtását, és a pénzügyi főfelügyelet elvégezte a pénzügyi terv auditálását.
- (180) Harmadsorban el kellett végeznie egy éves külső könyvvizsgálatot. A Bizottság nem ért egyet az SIC-kel abban, hogy a közszolgálati költségek – ahogyan azokat a portugál hatóságok bemutatták – és az RTP-re vonatkozó adatok, amelyeket ez utóbbi közszolgálati szerződési és éves mérlegbeszámoló tartalmaznak, nem megbízhatóak, és következésképpen megfelelően nem ellenőrizhetők. A Bizottság hangsúlyozza, hogy egy hivatalos revizor elvégezte az RTP pénzügyi számláinak az 1992–1998 közötti időszakokra vonatkozó éves könyvvizsgálatát. Továbbá, bár a közszolgálati kötelezettségekre vonatkozó beszámolókat nem mindig kísérte könyvvizsgálati jelentés, a költségkönyvelési rendszer szigorú szabályai biztosították azt, hogy az egyes, kompenzációs költségtérítésre jogosult közszolgálati kötelezettségek költségei azonosíthatók, és korrekt módon ellenőrizhetők voltak.
- (181) A fentiek alapján nyilvánvaló, hogy három különböző szintű ellenőrzési akciókra került sor: a könyvvizsgáló iroda által belsőleg, a felelős állami szervek által és egy külső könyvvizsgáló cég által. Bár úgy tűnik, hogy nem került sor a közszolgálati beszámoló rendszeres külső könyvvizsgálatára, a leírt rendszer biztosította azt, hogy a közszolgálatot az előírtak szerint nyújtották. Következésképpen a Bizottság úgy döntött, hogy az 1992–1998 közötti időszakban olyan hatékony rendszer létezett, amely biztosította az RTP közszolgálati kötelezettségei teljesítésének tényleges felülvizsgálatát.
- Arányosság**
- (182) A harmadik kritérium, amelyet a társaságnak értékelnie kell, annak meghatározása, hogy a finanszírozás arányos-e a közszolgálat likvid költségével.
- (183) A rádiós műsorszórásra vonatkozó közleményben a Bizottság leírta azokat a kritériumokat, amelyek alapján értékelni szándékozik az állami finanszírozás arányosságát, megkövetelve, hogy az állami támogatás ne lépje túlzott mértékben túl a közszolgálati funkciók likvid költségeit, és hogy ne legyenek a piacon olyan torzulások, amelyek a közszolgálati funkciók teljesítéséhez nem szükségesek ⁽⁸³⁾.
- (184) Mindenekelőtt a közszolgálati tevékenységek költségének korrekt meghatározásához, a rádiós műsorszórásra vonatkozó közlemény előírja a költségek és a bevételek megfelelő felosztását a közszolgálat és az üzleti tevékenységek között.
- (185) Ahogyan az a (62)–(64) pontokban szerepel, a közszolgálati szerződések meghatározzák a költségek és a bevételek azon felhasználási módszerét, amelyet az RTP-nek alkalmaznia kell. Jelen esetben a Bizottságnak – elvben – megvannak a saját funkciói, annak a ténynek köszönhetően, hogy az RTP olyan analitikus könyvelési rendszert alkalmazott, amely lehetővé teszi a társaság által az egyes visszatérítendő közszolgálati funkcióinak teljesítéséhez viselt jogosult költségek mennyiségi megállapítását.
- (186) Ezen a rendszeren alapulva az 1. sz. kiadások egyes jogosult rovatait egy-egy tevékenységhez rendelik hozzá, és következésképpen, elosztják az RTP különböző visszatérítendő közszolgálati funkcióival objektív számviteli-könyvelési elvek alapján.
- (187) Tekintettel arra, hogy az egyes visszatérítendő közszolgálati funkciókból származó bevételek a működtetési költségekből levonásra kerülnek, a rendszer garantálja, hogy az éves kompenzációs költségtérítések az egyes közszolgálati kötelezettségek likvid költségére korlátozottak (lásd a 65. pontot).
- (188) A fentiek figyelembevételével a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a költség meghatározásához szolgáló paraméterek – elvben – objektív és átlátható módon kerültek kialakításra.
- (189) Mindazonáltal a Bizottság megjegyzi, hogy a költségkompenzációs szabályok alábecsülhetik az RTP közszolgálati által előidézett tényleges likvid költséget, és a tényleges finanszírozási szükségletek strukturális alulfinanszírozásához vezethetnek.
- (190) Ahogyan az a 65. pontban megfigyelhető – a szerződésekben meghatározott költségszámítási módszerrel összhangban – bizonyos közszolgálati költségeket éves kompenzációk révén a fizetésből kizártak ⁽⁸⁴⁾. Ezenkívül, a portugál hatóságok tájékoztatták a Bizottságot arról, hogy bár az RTP-nek ki kellett fizetnie az áfát a kapott éves kompenzációs költségtérítések után, a számviteli szabályokkal összhangban nem lehetett figyelembe venni a megfelelő költségeket (96. pont). Végül az RTP – a közszolgálatról szóló beszámolóiba – nem vonta bele a közszolgálati tevékenységekhez szolgáló felszerelés-beruházásokat, bár azok el voltak könyvelve pénzügyi számláiban (lásd a 67. pontot).
- (191) Ennek ellenére – az Amszterdami Szerződésben foglaltakkal összhangban – a tagállamok feladata a közszolgálati rádiós műsorszóró társaságok finanszírozási rendszerének megszervezése. Jelen esetben a portugál hatóságok úgy határoztak, hogy nem fizetik vissza az ezen szolgáltatás nyújtója által a feladataik teljesítése érdekében viselt költségek egy részét.

⁽⁸³⁾ A rádióműsor-szórásra vonatkozó közlemény, 57. és 58. pont.

⁽⁸⁴⁾ Az egyes és a kettes csatorna működtetési költségei – a korábbi közszolgálati szerződéssel összhangban – a finanszírozási költségeknek és a megfeleltetési költségeknek, amennyiben egyéb üzemeltetők is elfogadásra kerülnek.

- (192) A szóban forgó esetben az Állam nem csak éves kompenzációs költségtérítéseket adott az RTP-nek, hanem pótlólagos finanszírozást is biztosított a számára tőkeemelés, kölcsönök és a társadalombiztosítással kötött megállapodás formájában.
- (193) Bár a közszolgálati szerződésekben szerepel egy, az éves kompenzációs költségtérítésen alapuló, a működtetési költségekre vonatkozó állami finanszírozás és a tőkeemelés lehetősége az RTP által végrehajtott beruházásokra vonatkozóan, az RTP közszolgálati tevékenységére vonatkozó jogszabályok nem intézkednek semmilyen, a társadalombiztosításra vonatkozó kölcsönökön és levonásokon alapuló finanszírozásról. A rádiós műsorszórásra vonatkozó közlemény 57. pontjának megfelelően, a Bizottságnak elemeznie kell azt, hogy valamennyi támogatás arányos-e a közszolgálat likvid költségeivel. Csak ekkor tekinthető az RTP finanszírozása az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésével összeegyeztethetőnek.
- (194) A Bizottság úgy értékeli, hogy - a közszolgálati szerződések értelmében - az RTP-re háruló, a kompenzációra nem jogosult közszolgálati kötelezettségek ténylegesen törvényeseknek és mint világosan meghatározottaknak és az állam által kifejezetten a közszolgálat nyújtójának megszabottaknak tekinthetők. Következésképpen - a közösségi törvényekkel összhangban - a portugál állam az RTP közszolgálati likvid költségeinek az összességét finanszírozhatja.
- (195) A jelen határozat céljából nem szükséges ismét elvégezni mindazoknak a tényleges likvid költségeknek a kiszámítását, amelyek az RTP-t terheltek közszolgálati kötelezettségei teljesítésével. Elegendő annak kimutatása, hogy az RTP által az 1992–1998 közötti időszakban az államtól kapott teljes finanszírozás nem lépte túl a társaság által ezen időszakban a közszolgálati funkciók teljesítéséhez vállalt likvid pótlólagos költségeket.
- (196) A 6. táblázat áttekintést nyújt az RTP közszolgálati költségeiről (beruházási költségek és a működtetés likvid költségei), ahogyan azok a költségek könyvelésének irányadó szabályai szerint kiszámításra kerültek, valamint a beruházások és a működtetési költségek címén kapott kompenzációkról.
- (197) Elsősorban bemutatásra kerülnek a közszolgálati tevékenységek céljaira szolgáló felszerelésberuházások (ahogyan azok már az 5. táblázatban is szerepeltek), valamint a beruházások finanszírozására szolgáló kompenzációk (ahogyan azok már a 2. táblázatban is szerepeltek). Másodsorban bemutatásra kerülnek az RTP működtetési likvid költségei (ahogyan azok már a 4. táblázatban is szerepeltek), valamint az ezen költségekre előírányzott kompenzációs költségtérítések (ahogyan azok már az 1. táblázatban is szerepeltek). Utolsósorban a táblázat tartalmazza a társadalombiztosítással kötött megállapodásból és a kölcsönből eredő eseti támogatásokkal nyújtott hasznot.

6. táblázat

A közszolgálat működtetésének likvid költsége finanszírozási és kompenzációs szükségleteinek összefoglalása a számviteli szabályokkal összhangban

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	Összesen
Beruházási költségek	2 632,6	2 102,0	2 763,9	992,7	1 480,4	4 037,4	6 054,2	20 063,2
Tőkeinjekciók	- 0	- 0	- 10 000,0	- 12 800,0	- 10 000,0	- 14 000,0	- 0	- 46 800,0
A beruházási költségek és a kompenzáció közötti különbség	2 632,6	2 102,0	- 7 236,1	- 11 807,3	- 8 519,6	- 9 962,6	6 054,2	- 26 736,8
A közszolgálat működtetési költségei	6 718,2	7 960,0	8 384,1	8 103,3	17 217,1	37 972,1	30 101,3	116 456,1
Kompenzációs költségtérítések	- 6 200,0	- 7 100,0	- 7 145,0	- 7 200,0	- 14 500,0	- 10 350,0	- 14 000,0	- 66 495,0
Társadalombiztosítás	-	- 1 206,0	-	-	-	-	-	- 1 206,0
Kölcsönök							- 20 000,0	- 20 000,0
A működtetési költségek és a kompenzáció közötti különbség	518,2	- 346	1 239,1	903,3	2 717,1	27 622,1	- 3 898,7	28 755,1

Forrás: Pénzügyi jelentés és a közszolgálatra vonatkozó beszámolók

- (198) Ahogyan az már hangsúlyozásra került, a portugál hatóságok által kiválasztott éves kompenzációs költségtérítési rendszer velejárója volt, hogy az RTP által biztosított közszolgálati funkciók tényleges költségei alulbecsültek voltak, ami által a rendszer adósságok felhalmozódásához vezetett. Az RTP pénzügyi egyensúlyának fenntartása céljából egy második fázisban a hatóságok eseti eszközöket alkalmaztak az RTP közszolgálati szolgáltatásai költségeinek finanszírozásához.
- (199) Ahogyan az a 6. táblázatban megfigyelhető, a tőkeinjekció túlzott mértékben kompenzálta a közszolgálati beruházásokat a 26 736,8 millió escudoval, miközben a működtetési költségek alulfinanszírozottak voltak a kompenzációs költségtérítésekkel és egyéb eseti támogatásokkal, a 28 755,1 millió escudoval. Valóban, noha a tőkeinjekciók alapvető célja a felszerelési beruházások finanszírozása volt, azokat a felhalmozódott adósságok visszafizetésére is felhasználták.
- (200) Ahogyan az a 6. táblázatban megfigyelhető, a teljes kompenzáció 2 018,3 millió escudoval alacsonyabb volt mint a közszolgálati szolgáltatás likvid költsége (28 755,1 mínusz 26 736,8 millió escudo). Következésképpen a Bizottság úgy döntött, hogy – a közösségi szabályokkal összhangban – az állam által nyújtott finanszírozás arányban áll az RTP működtetési közszolgálati likvid költségeivel a vizsgálat tárgyát képező időszak vonatkozásában.
- (201) A Bizottság úgy értékeli, hogy a kapott pénzek valószínűleg még az állam által az RTP-re bízott közszolgálati feladatok megvalósításához szükséges összes likvid költségnél alacsonyabbak voltak, figyelembe véve, hogy a 6. táblázat nem tartalmazza az RTP közszolgálati költségeinek összességét az 1992–1998 közötti időszakban.
- (202) A rádiós műsorszórásra vonatkozó közleménnyel összhangban a Bizottságnak bizonyoságot kell szereznie nem csak arról, hogy az állam által nyújtott finanszírozás arányban áll a közszolgálati szolgáltatás likvid költségeivel, hanem arról is, hogy a piac nem torzult a közszolgálati tevékenységekből eredő üzleti tevékenységeket illetően, amelyekre vonatkozóan nem lehetséges a költségek korrekt hozzárendelése bevételi oldalról. Ellenőrizni kell az ilyen torzulást, amennyiben az RTP előidézi a piacon a hirdetési díjak csökkenését, amivel csökkenti a versenytársak bevételeit⁽⁸⁵⁾. Ebben az esetben az RTP nem maximálán üzleti bevételeit és szükségtelenül emelné az állami finanszírozási szükségleteket. A rádiós műsorszórásra vonatkozó közleménnyel összhangban, az ilyen magatartás, ha bizonyítást nyer, nem tekinthető a rádiós műsorszórási szervezetnek adott közszolgálati funkciók lényegéből adódónak⁽⁸⁶⁾.
- (203) A vizsgálati eljárás megindítására vonatkozó döntésében a Bizottság kijelentette, hogyha az ilyen magatartás bizonyítást nyerne, figyelembe venné ezeket a torzulásokat és az azokból adódó nagyobb mértékű állami finanszírozási igényt egy esetleges túlkompenzálás értékeléséhez. Az eljárás ezen fázisában a Bizottság utalt arra, hogy „azon információk alapján, amelyek ebben a pillanatban a Bizottság tulajdonában vannak, nem lehetséges annak meghatározása, hogy az RTP ilyen magatartást tanúsított volna”⁽⁸⁷⁾.
- (204) A peres eljárás megindítására vonatkozó észrevételek benyújtására történő felhívás következtében a Bizottság egyetlen olyan észrevételt sem kapott az RTP versenytársaitól, amely kimutatná vagy bizonyítaná, hogy az RTP olyan, az üzleti piacon versenyellenes magatartást tanúsított volna, amely a Szerződéssel összeegyeztethetetlen, nagyobb mértékű állami támogatáshoz vezetett volna⁽⁸⁸⁾.
- (205) Ebben az összefüggésben a Bizottság úgy értékeli, hogy nincs semmi, ami erre a viselkedésre utalna. Tehát a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy nem tűnik úgy, hogy az RTP olyan, az üzleti piacon versenyellenes magatartást tanúsított volna, amely nagyobb mértékű állami finanszírozási igényekhez vezet, és ezen magatartás eredményeként túlkompenzálást kapott volna.
- (206) A fentiek figyelembe vételével a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a társadalombiztosítással kötött megállapodást, a tőkeinjekciókat és az „alárendelt” kölcsönt állami támogatásoknak kell tekinteni az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében. Ennek ellenére az RTP-nek az eseti támogatásokon alapuló finanszírozása összeegyeztethető a közös piaccal az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdésével összhangban. A teljes finanszírozás arányos a világosan meghatározott és odaítélt közszolgálati kötelezettségeknek megfelelő likvid költségekkel. Következésképpen, az állami finanszírozás nem érintette a közösségi érdekekkel ellentétes formában az uniós kereskedelem feltételeit, sem a Közösségen belüli versenyt az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésével összhangban⁽⁸⁹⁾.

⁽⁸⁵⁾ *Ibidem*.

⁽⁸⁷⁾ A peres eljárás eredeti határozatának 91. pontja.

⁽⁸⁸⁾ Hangsúlyozni kell, hogy 1993-ban a SIC, a feljelentés készítője szintén megsértette az EK-Szerződés 86. cikkének (volt 90. cikk) (1) bekezdését a portugál állam által a reklámpiacon létrehozott jogi struktúrára és az RTP műsorvásárlási politikájára vonatkozóan (lásd a Bizottság 1989. szeptember 17-i 89/536/EGK határozatát is [HL L 284., 1989.10.3., 36. o.]). Következésképpen a Bizottság ezeket az állításokat a 86. cikk (1) bekezdése értelmében értékelte.

⁽⁸⁹⁾ A rádióműsor-szórásra vonatkozó közlemény, 58. pont.

⁽⁸⁵⁾ A rádióműsor-szórásra vonatkozó közlemény, 58. pont.

VI. KÖVETKEZTETÉS

- (207) A Bizottság úgy tekinti, hogy Portugália törvénytelenül, a Szerződés 88. cikke 3. pontjának megsértésével biztosította a szóban forgó eseti támogatásokat. Ahogyan az a fentiekben már elemzésre került, a Bizottság azt a következtetést vonta le, hogy a társadalombiztosítással 1993-ban megkötött megállapodás, az 1994–1997-es időszakban biztosított tőkeinjekciók és az 1998-dik évi kölcsön állami támogatásokat képeznek az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében. A támogatásokat az állami forrásokra alapozva ítélték oda, azzal fenyegetnek, hogy torzítják a versenyt, mivel segítik az RTP-t és érintik az uniós kereskedelmet. Ahogyan az a fentiekben már elemzésre került, a támogatások nem teljesítik az Altmark-ítélet feltételeit, amennyiben nem tekinthetők úgy, mint amelyek egy olyan kompenzációs rendszer részét képezik, amelynek paraméterei előzetesen objektív és átlátható formában megállapításra kerültek. Továbbá nyilvánvaló, hogy az RTP-t nem olyan nyilvános pályázaton választották ki, amely a lehető legkisebb költséget garancia, és nincsenek jelzések arról, hogy az eseti kifizetések összegét azon költségek elemzésére alapozva határozták meg, amelyeket valamely tipikus vállalkozás viselt.
- (208) A 86. cikk (2) bekezdésében foglalt felmentés alkalmazandó az eseti támogatásokra. Ahogyan azt fentebb elemeztük, a támogatások tisztán meghatározott és megfelelően az RTP-re bízott közszolgálati kötelezettségeket kompenzáltak. Ahogyan arra fentebb hivatkozás történt, az eseti támogatások arányban állnak az RTP közszolgálati likvid költségével. A támogatások nem torzították a versenyt a közösségi érdekekkel ellentétes mértékben, mivel arányban állnak az RTP által biztosított közszolgálat likvid költségével, és mert ez a társaság nem viselkedett versenyellenes módon üzleti tevékenységeiben.

A fenti következtetéseket figyelembe véve, a Bizottság

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az az állami támogatás, amelyet Portugália adott az RTP-nek 68 006 millió escudo összegben a társadalombiztosítással 1993-ban kötött megállapodás, az 1994–1997-es időszakban realizált tőkeinjekciók és egy 1998-dik évi kölcsön formájában, összeegyeztethető a közös piaccal a Szerződés 86. cikkének (2) bekezdésébe foglaltak értelmében, mivel nem vezetett az RTP-re bízott közszolgálati funkciók likvid költségeinek valamely túlkompenzálásához.

2. cikk

Nem képeznek állami támogatást a közjegyzői és a cégbejegyzési eljárás díjai és illetékei alóli felmentés, a televíziós jel közvetítőhálózatának átruházásáért eszközölt fizetés, a hálózat használatára vonatkozó éves díj fizetéséhez biztosított könnyítések, a filmművészet támogatási jegyzőkönyve, a kötvénykibocsátás és az 1996–2000-re szóló átszervezési terv.

3. cikk

Ennek a határozatnak a Portugál Köztársaság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, 2003. október 15-én.

a Bizottság részéről
Mario MONTI
a Bizottság tagja